

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Georgicoru[m]. P.|| Virgilij Maronis liber cum || nouo
comme[n]tario Hermanni || Torrentini.|| ... ||**

Vergilius Maro, Publius

Colonie, 1503

VD16 V 1532

P. Virgilij maronis Georgicorum Liber primus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70203)

P. Virgilij maronis Georgicorum
Liber primus

Ovid faciat letas segetes quo sidere terram
 Vertere Mœcenas. vlmiscz adiungere vites
 Cōueniat. que cura bouū. quis cultus hñdo
Sit pecori. atq; apibus quanta experientia parcis
Hinc canere incipiam

¶ Omne carmen heroicū tria habet. scz ppositionē. inuocatio-
 nē & narratōem. Ita Virgilius primo pponit & indicat hic quid
 scripturū sit in hys q̄ttuor libris Nam in primo libro scribit de
 cultura terrarū. & quo tpe serendū sit In sc̄do de arborib⁹. & p̄ci-
 pue de virib⁹. In terciō de pecorib⁹. In q̄rto de apib⁹ Scribit at
 ad Mœcenatē virū nobilē q̄ potēs erat apud Augustū Cēsarem.
¶ Ordo p̄structōis ē iste **O**(mœcenas incipiā canere). i. describere **Cōstructio.**
 (hinc) i. iā post bucolica (qd faciat letas segetes). i. quomō seges
 tes bñ pueniāt. & (q̄ sydere) .i. q̄ tpe anni (pueniat) .i. expediat.
 (vertere) .i. arare (terrā) Et q̄ sydere pueniat (adiungere) .i. alligare
 (vites vlmis) .i. illis arborib⁹. Et incipiā canere (q̄ sit cura bouū)
 id ē quō curent & regant boues Et (quis cultus sit pecori) .i. quō
 colant alia pecora. s. oues & caprē (habendo) .i. vt habeatur scz
 pecus (Atq; incipiā canere (quāta experientia) .i. prudentia. sit
 (apibus parcis) .i. q̄ sciunt parcere & custodire sua. **¶** *Segetes* est
 frumentū adhuc in spicis nō dū demessum Ponit etiam p̄ terra
 in qua nascit p̄ tropū q̄ vocat metonomiā. vt paulo post. Illa
 seges demū &c. Hic p̄t accipi vt rouis modo. **¶** *Vlmus* est arbor **Vlmus.**
 alta ad quā vites sustentant in italia. A quo fit *vlmeus* a um. vt **Vlmeus**
 frondes vlmeę. id est de vlmo.

Vos o clarissima mundi
 Lumina. labentem coelo que ducitis annum
 Liber & alma ceres. vestro si munere tellus
 Chaoniam pingui glandem mutauit arista.
 Poculaq; inuentis acheloia miscuit vuis
 Et vos agrestū presentia numina fauni
 Ferte simul satyricq; pedem dryadesq; puellę.
 Munera vestra cano. tuq; o cui prima frementē.
 Fudit equum magno tellus percussa tridēti

LIBER PRIMVS

Neptune. & cultor nemorū cui pinguiā cęę
Ter centum niuei tondēt dumeta iuueni

¶ Hic poeta & etiā sequētibz inuocatōem facit, & multos inuocat q̄s gētilitas deos putauit Fuit em̄ Virgil, ante saluatoris aduentū vt verę deū nesciret ¶ Cōstructio (O vos clarissima lumina mūdi) scz (liber), i. sol vel bacche (& alma Ceres), i. luna (q̄ ducitis), i. pducitis (annū labentē), i. pcedentē (coelo) sm̄ cursu; cœli (ferte simul pedē), i. date mihi fauorē (Si), i. quoniā (tellus) id ē populus terren⁹ (mutauit chaoniā glandē pingui arista), i. p glātib⁹ qbus ante vescebat̄ acquiuit fruges (vestro munere) id ē p vestrū mun⁹ (Et tell⁹ miscuit acheloiā pocula), i. aquam fluuiālē (vuis inuētis), i. cū vino p vos repto (Et o vos plentia numina agrestū), i. ppicij dij rusticorū, s. (fauni & satyri) sic vocati (& dryades puellę) vos deę sic dicte (ferre simul pedem), i. date mihi fauorē in scribendo, quia (cano), i. volo describere (vestra munera), i. res rusticas (Et o tu neptune), i. de⁹ maris, supple ferre simul pedē (cui) scz neptuno (tellus pculsa magno tridenti) id ē sceptro tuo (fudit), i. effudit pduxit (prima fermentē equū. Et tu cultor nemorū) scz Aristee (cui) aristeo (ter centū niuei iuueni) id ē trecēti cādidi tauri (tōdēt), i. carpūt rodūt (pinguiā dumeta) id ē prata plena dumis (cęę) illi⁹ insule. ¶ Liber prima pducta fecit fabulose deū vini & ponit p vino. ¶ Ceres dicit̄ dea frugum de q̄ postea plus habebit̄, & ponit p frumento & p cibo. Theren. Sine cerere & libero friget venus, i. remota crapula re/mouet libido. ¶ Chaonia ē regio grecię, q̄ & epyr⁹ vocat̄ In q̄ ē magna silua quercū. Ideo dr̄ hic adiectiue chaonia glans, i. q̄ lis nascit̄ in silua chaonię. ¶ Arista pprie ē acus spice vel q̄si spina defendēs fruges a morib⁹ auicularū. ¶ Achelous ē fluui⁹ calidonię, s. hic ponit̄ spēs p gnē, vt inquit Serui⁹. hoc est p quis fluui⁹ inde adiectiuū acheloi⁹ a um, i. fluuiālis. ¶ Fauni & satyri vocant̄ a poetis qdā rustici dij Quidā scribūt esse mōstruosa aialia in desertis Nā & a M. Antonio in parthos pfecto satyrū captū scribit Plutarchus, & brō abbati Antonio loquutū q̄q̄ sise aial ait Hiero. ¶ Dryades appellāt̄ poetę nymphas arborū. In singulari numero dicit̄ hęc dryas, adis, a greco noie drys qd̄ fecit quercum. Vel dicunt̄ deę siluarū. ¶ Neptunus frater Iouis fuit rex insularū, quare singitur esse deus maris, de quo fabulatur q̄ primū equū pduxerit ex terra pculsa suo tridente. ¶ Tridens dicit̄ omne qd̄ habet tres dentes sed pprie sceptrum Neptuni qui vocatur tridentifer Et nota q̄ in abltō dicit̄ tridē te vel tridenci. ¶ Cęę ē insula in egeo mari, dicta sic a cęo gigāte ¶ Dumetū dicit̄ locus vbi dumī sunt, id est sping

Liber.
Ceres

Chaonia

Arista.
Achelous.
Acheloius
Fauni satyri.

Dryades

Neptunus

Tridens

Cęę cęus
Dumetum.

GEORGICORVM FO. III

Ipse nemus linquens patrium, saltusq; lycæi
 Pan ouium custos, tua si tibi menala cure.
 Adsis o tegeę fauens, oleęq; minerua
 Inuentrix, vnciq; puer monstrator aratri.
 Et teneram ab radice ferens siluane cupressum
 Dñęq; deęq; omnes studiũ quibus arua tueri.
 Quicq; nouas alitis nonnullo semine fruges
 Quicq; satis largum cœlo demittitis imbrem

¶ Adhuc alios inuocat deos. vt pana. mineruã. siluanũ. ¶ Con-
 structio (O pan tegeę tuipe adsis fauēs). i. iuuās (linquēs patriũ
 nem⁹). i. vbi nat⁹ es (& linquēs salt⁹). i. siluas (lycæi) illi⁹ mōtis ar-
 cadie (si tua menala). i. illa loca. sint (tibi cure) & o (minerua) tu-
 dea (inuētrix oleę) illi⁹ arboris. vel q̄ inuenisti vsuz olei s^c (adsis
 fauēs) & o (puer mōstrator vnci aratri). i. q̄ repperisti vsum ara-
 tri. supple adsis fauēs Intelligit autē Osyrim regē egypti Et o (sil-
 uane) tu de⁹ siluarę. adsis fauēs (ferēs cupressum). i. ramũ illi⁹ ar-
 boris (tenerã). i. nouã (ab radice) scz ꝑcisam. Et (oēs dñę & deę) scz
 adsitis (quib⁹) dñę & deab⁹ (studiũ). i. diligētia ē (tueri arua). i. de
 fendere agros Et (q̄ alitis nouas fruges semine nōnullo). i. aliq̄
 (Et q̄ demittit⁹). i. deorsum mittitis (cœlo). i. de cœlo (largũ im-
 brē). i. pluuiã (satis). i. segetib⁹ ¶ Saltus. us. hz duo scata. nam Saltus
 qñq; scat actũ saliendi. teutonice scat eyn spronck. Virgi. gneis
 dos. ij. Aut corpora saltu Ad terrã miserę Quãdoq; scat siluam
 vbi bestie salit. vt hoc loco. & postea sepius ¶ Lycęus ē mons Lyceus.
 arcadie. ¶ Menalus etiã mons ē in arcadia In plī menala orum Menalus.
 ¶ Pan genitiuo panos. ē fabulosus deus nature vel pastorę qui Pan
 quondã colebatur in arcadia & precipue in oppido qđ dicitur
 tegeęũ Vnde ipse Pan vocatur tegeęus per quattuor syllabas. Tegeęus.
 ¶ Minerua est pallas scz dea artium quę inuenisse dicitur vsũ Minerua
 olei & lanę Accipit etiã ꝑ natura Tulli⁹ Nihil decet inuita mi-
 nerua. i. repugnãte natura. Ita & Horatius accipit in ar. poe.
 ¶ Siluanus dicitur fabulosus deus siluarę. Siluanus
 ¶ Cupressus, cypressus. & cyparissus est vna species arborę. Est Cupressus
 aut arbor alta. sp̄ frondens. odora & longeva. Cypressus

Tuq; adeo quem mox que sint habitura deorum
 Concilia incertum est. vrbes ne inuisere cæsar
 Terrarumq; velis curam. & te maximus orbis

Auctorem frugum tempestatūq; potentem,
 Accipiat. cingens materno tempora myrto
 An deus immensi venias maris, ac tua naute
 Numina sola colant. tibi seruiat ultima thyle
 Tecq; sibi generū tethys emat omnibus vndis.
 An ne nouū tardis sydus te mensibus addas
 Qua locus erygonen inter chelascq; sequentes
 Panditur. ipse tibi iam brachia contrahit ardens.
 Scorpius, & cœli iusta plus parte relinquit
 Quicquid eris, nam te nec sperent tartara regem:
 Nec tibi regnandi veniat tam dira cupido
 Quamuis elysios miretur grecia campos
 Nec repetita sequi curet proserpina matrem?
 Da facilē cursum atq; audacibus annue cœptis
 Ignarosq; vie mecum miseratus agrestes
 Ingredere, & votis iam nunc assuesce vocari

¶ In hac parte poeta adulat Cæsari Augusto, & illum q; sicut
 deū inuocat ¶ Cōstrue sic (Tuq;) scz o cæsar (adeo). i. certe. s^e ad
 sis fauēs (quē) scz te (q; p̄cilia). i. p̄gregatōes (deor; sint habitura)
 id ē inter qs deos futur⁹ sis (ē incertū). i. nescit a nobis O cæsar ē
 incertū (ne). i. an (velis inuisere vrbes & curā terrar; & maxim⁹
 orbis accipiat te auctore). i. deū (frugū. & potentē). i. rectorē (tē
 pestatum). i. tollendarū (cingens). i. circūdans (tua rpa). i. caput
 tuū (materno myrto) illius arboris frōdibus q; sacra est matris
 tuę veneri. Et incertū est (an venias deus immensi maris. ac nau
 te colant tua numina sola). i. prestantior futurus es oibus mari
 nis dijs. & (ultima thyle) illa remota isula (seruiat tibi) & (tethys)
 illa dea. scz mater aquar; (emat te gener; sibi). i. fiat focus tua.
 (in oibus vndis) Et incertū est (an ne addas te nouū sydus tar
 dis mēsis). i. estiuis mensib⁹ cū dies longi sunt. Intelligit autē
 mēses Iuliū & Augustū quor; alter a patre Iulio sic noiatu est
 alter ab ip̄o Augusto (Qua) scz parte cœli (locus panditur) id ē
 aperit (inter erygonen). i. illud signū cœleste (& inter chelas) id ē
 brachia scorpij (ipse ardens scorpius). i. illud clarum signū cœ
 le te (contrahit). i. ad se colligit (brachia sua tibi). i. vt tu locum
 habeas (& relinquit tibi. plus iusta parte cœli). i. hoc spaciū cœli

GEORGICORVM FO. III

quod ipse occupauerat plus iusto. quia scorpius occupat suis
brachijs tantū loci quantū toto corpe (Quicq̄ eris). i. siue deus
terre siue maris siue coeli (ad facilē cursum). i. modū scribēdi (atq̄
q̄ annue audacibus cœptis). i. in cœptis (Et tu miserat̄ agrestes
ignaros vie). i. artis rusticādi (ingredere mecū). i. vade &c. Et als
suesce. i. disce (iam nūc vocari). i. inuocari (votis). i. p̄cibus mis
seroꝝ (nā nec tartara sperēt te regem) sc̄; suū futus. (Nec tā dis
ra). i. magna (cupido regnandi veniat tibi) sc̄; vt velis esse rex
inferorum (Quāuis gr̄cia miretur elysios campos) id est q̄uis
gr̄ci scriptores valde laudent illa loca inferoꝝ. Et q̄uis (proser
pina) id est filia Cereris (repetita) id est reuocata (non curet) id est
parui pendat (sequi matrem) id est redire ad superos.

¶ Nota q̄ illud, nam te nec sperēt &c. cum trib⁹ versibus sequē
tibus positum est per parenthesesim.

¶ Adeo q̄nq̄; sc̄at certe vt hoc loco. Tuq̄; adeo &c. Quandoq̄; Adeo
sc̄at intantū vel tam Idem primo gneidos. Nō obtusa adeo ge
stamus pectora poeni

¶ Myrtus est arbor olim consecrata veneri. & Augustus dicebat Myrtus
veterem matrem suam

¶ Tempus hic significat partem capitis inter aures & oculos. Tempus.
Errant qui timpus dicunt

¶ Thyle est insula remota in oceano septentrionali vbi in estat̄ Thyle.
te sunt lōgissimi dies & in hyeme breuissimi

¶ Thetys huius tethyos vocat̄ a poetis marina dea vxor Ocei Thetys
ani. ponitur p̄ mari. sed Thetis idis fuit mater achillis Thetis

¶ Erigone fuit filia Icaris regis quā fabulantur ob iusticiam esse Erigone
mutatā in cœleste signū quod virgo vocatur

¶ Chele dicuntur brachia cancrorum & scorpionum. est autez Chele
grecum nomen.

¶ Scorpius vel scorpio est verm̄s venenosam caudā habens & Scorpi⁹
brachia sicut cācer. Est etiā signū cœleste. vt hic Item ē instrumē
tum militare quod balistā vocāt. Item herba quedā Scorpio

¶ Tartarus pluraliter tartara ē locus damnatoꝝ apud inferos Tartarus
dictus a greco verbo tartaro quod est cōturbo.

¶ Elysium scribitur a poet̄; esse locus amenus apud inferos vbi Elysium
boni cōmorantur. de quo habet̄ in sexto gneidos. Dicitur etiā
adiectiue lysius a um. vt hic.

¶ Proserpina ē filia Cereris quā rapuit Pluto rex iseroꝝ & q̄uis Proserpina.
maꝝ eā obnixē repeteret. ip̄a tñ ibi manere maluit. vt aiūt aliq̄.

Ere nouo gelidus canis quin mōtibus hūor
Liquitur. & zephyro putris se gleba resoluūt

LIBER PRIMVS

Depresso incipiat iam tum mihi taurus aratro
Ingemere. & sulco attritus splendescere vomer
Illa seges demū votis respondet auari.

Agricolæ. bis quæ solem. bis frigora sentit
Illius immensæ ruperunt horrea messes

¶ Hic post inuocatōez incipit ps executiua de p̄ceptis agricul-
ture. & primo docet de aratōe. qñ scz & q̄tiēs arādū ē ¶ Cōstrue
(Quū). i. qñ (gelid⁹ humor). i. glacies (liquifit). i. liquefcit (canis
mōtib⁹ nouo vere). i. initio veris (& quū putris gleba). i. gela-
ta terra (resoluit se). i. dissoluit (zephyro). i. p̄ calorē illi⁹ v̄tī (Tau-
rus incipiat mihi iā tū). i. tūc mox (ingemere). i. valde gemere.
(aratro). i. ad aratrū vel p̄pter aratrū (depresso). i. in terrā presso
(Et vomer) scz incipiat tūc (splēdescere). i. splēdere (attrit⁹ sulco).
id ē terra (Illa seges) i. terra (respōdet votis auari agricolē). i. tan-
tas fruges p̄ducit quātas cupit auar⁹ agricola (q̄) scz seges (bis
sentit. glē). i. calorē diurnū (& q̄ bis sentit frigora) scz nocturna.
Intelligit at̄ de duplici aratōe. vna in vere. altera i autūno (imē
sē messes). i. valde multę fruges (ruperūt horrea illi⁹). i. agricolę

Ver.

hoc faciētis. s. pre nimia copia. ¶ Ver est initium anni calidū &
humidū. qd̄ incipit circa cathedrā sancti petri Sunt em̄ q̄tuor
anni partes. scz ver. estas. autūnus. & hyems. quæ vnaq̄q; durat
tribus mētib⁹. ¶ Gelidus. i. frigus aut gelatus. fit em̄ a gelu.

Gelidus

Canus

¶ Canus cana canū. i. griseus. scz mixtus inter albū & nigrū. vt
canos lupos. inquit Ouidius. & mōtes sunt canī n̄tue. Canus
capillus Vñ Ouidius Magna fuit quondā capiti reuerētia cano

Zephyrus.

¶ Zephyrus est ventus occidentalis qui suo temperato calore
relaxat terram constrictam frigore

Putris.

Gleba.

Sulcus

Demum

Respōdere.

¶ Putris. i. putridus sordidus. Inde putredo. id est corruptio
¶ Gleba est frustum terre quasi globus
¶ Sulcus ē fossa quā facit aratr⁹. In sulcare sulcos facere vel ara-
re. ploeghen. ¶ Demū. i. tandē & pulcre addit̄ p̄noi is vel ille.
¶ Respōdere. ¶ Respondere sc̄at̄ qñq; satisfacere vel par esse vt hoc loco

At prius ignotū ferro q̄ scindimus æquor.
Ventos & varium coeli prediscere morem
Cura sit. ac patrios cultus habitusq; locorum
Et quid quæq; ferat regio. & quid quæq; recuset.
Hic segetes. illic veniunt foelicus vuae
Arbori fetus alibi. atq; iniussa virescunt

GEORGICORVM FOLIO V.

Gramina, nōne vides croceos vt tmolos odores.

India mittat ebur, molles sua thura sabei.

At calybes nudi ferrū, virosa q; pontus

Castorea, eliadū palmas epiros equarum

Continuo has leges eterna q; foedera certis

Imposuit natura locis: quo tempore primū

Deucalion vacuū lapides iactauit in orbem

Vnde hoies nati durū genus, ergo age terre

Pigue solū, primis extemplo a mensibus anni

Fortes inuertant tauri, glebas q; iacentes

Puluerulenta coquat maturis solibus estas.

At si non fuerit tellus fecunda: sub ipsum.

Arcturum, tenui sat erit suspendere sulco

Illic officiant letis ne frugibus herbe

Hic sterilem exiguus ne deserat humor harenam

¶ Dicit añ oia op⁹ eē vt sciam⁹ qlitatē agri q̄ ē valde diuersa Itē docet aliter arandā pingūē terrā aliter macrā ¶ Cōstr. (Ar). i. s; (pulsq; scindim⁹ ferro) i. vomere (ignotū equor) .i. terrā nobis incognitā (cura sit) .i. curem⁹ (p̄discere v̄tos) .i. cui v̄to ager sit exposit⁹. & cura sit p̄discere (variū morē cœli) .i. qlitatē aeris. & cura sit p̄discere (patrios cult⁹) .i. qs sit mod⁹ colēdi in ea regio (& habit⁹) .i. possibilitates (locor) & cura sit p̄discere (qd q; regio ferat) .i. pferat melius. & (qd q;). s. regio (recuset) .i. nolit ferre (Segetes veniūt) .i. crescūt (foelicius) .i. copiosi⁹ vel melius (hic) in vno loco (vūq; veniūt foelici⁹ illic) .i. in alio loco (Arbor rei foel⁹) .i. poma & fruct⁹ arbor. s^e veniūt foelicius (alibi) .i. in alio loco (Atq; gramina iniussa) .i. spōte sua nascētia (virescūt) s; foelici⁹ alibi (nōne vides, vt) .i. quō (tmolus) ille mons cilicē (mittat croceos odores) .i. crocū (India) illa regio (mittat ebur, sabei) illi hoies (molles) .i. delicati. supple mittūt (thura, Ar) sed. (nudi calybes) illi hoies s; mittunt (ferrū, & virosa pontus) illa regio vbi venena sunt, mittit (castorea) illud medicamentū (Epiros) illa puicia, mittit (palmas eliadū equar) .i. optimas equas ad curule certamen (natura iposuit has leges & eterna foedera) id ē sp̄ māsuras qlitates (certis locis) .i. singulis (p̄tinuo) .i. mox (q̄ tpe Deucalion) ille vir (iactauit lapides in orbem vacuū) s; hoibus (Vñ) de quibus lapidib⁹ (hoies) exūtes (dur; gen⁹) sunt.

LIBER PRIMVS

(nati) sicut fabulas (ergo age fortes tauri inuertat), i. vertant aratro (pingue solū), i. superficie terre (extēplo), i. mox (a primis mensibus anni), i. principio veris (& puluerulēta estas), i. plena puluere (coquat), i. siccet vel pparet (glebas iacētes), i. terrā pscissā (maturis solib⁹), i. tēperatis calorib⁹ (At), i. s; (si tellus nō fuerit fecūda), i. pinguis (erit sat), i. satis (suspēdere), i. differre aratōē (sub ipm arctur⁹), i. vsq; in autūnū (tenui sulco) modica aratōē (Ne herbe) s; inutiles (officiāt), i. noceāt (letis frugib⁹ illic), i. in pingui solo Et (ne' exigū⁹ humor deserat sterilē harenā hic), i. in macra terra. ¶ Aequor qñq; sciat mare. qñq; campū, vt hic & sepe apud Virgi. ¶ Tmolus ē mons in cicilia vbi nascit optimū crocū. ¶ Saba ē vrbs in arabia In sabei apud q̄s solos nascitur thus. ¶ Calybes sunt populus qdā apud q̄s ē optimū ferrū, qd etiā calybs vocat. Dicunt aut nudi. quia valde laborāt. ¶ Pontus scēi gn̄is, ē puincia qdā in q̄ Ouidi⁹ exulabat. In eadē sunt castores aialia degentia in aqua & in terra. ¶ Castorea vocant testiculi castorū siue fibrorū multis medicamentis apti. teutonice beuersche. ¶ Virosus, i. venenosus a noīe virus. Et p̄ in textu virosi piungi cū substātiuo pontus & etiā cū castorea. ¶ Elis elis dīs ē ciuitas arcadię vbi siebāt equestria certamina. De hoc amplius libro tercio dicit. ¶ Epiros vel epirus ē regio grecię vel p̄pe eā, q̄ nūc albania d̄r. ¶ Deucalion fuit antiquus rex thessalię. cuius tpe magnū diluuiū fuit. ita vt poetę dicāt hūc solū cū vxore Pyrrha euasisse. & reparasse gen⁹ humanū iactu lapidū. Nā lapides quos iacebat deucalion siebāt viri. quos Pyrrha scēminā. Vide Ouidiū primo met. ¶ Arcturus ē sydus iuxta plaustrū qd & boetes vocat & oriē circa tempus autūnale

Aequor
Tmolus
Saba Sabei
Calybes
Pontus.
Castor
Castorea,
Virosus
Elis.

Epiros
Deucaliō

Arcturus

Alternis idem tonsas cessare nouales
Et segnem patiere situ durefcere campum
Aut ibi flaua seres mutato sydere farrā
Vnde prius siliqua letum quassante legumen
Aut tenues foetus vicie tristisq; lupini
Sustuleris fragiles calamos siluamq; sonātem
Vrit enim lini campum segēs vrit aueng
Sed tamen alternis facilis labor: arida tantum
Ne saturere fimo pudeat pingui sola: neug
Effoetos cinerem immundum iactare per agros

GEORGICORVM FO. VI

Sic quoq; mutatis requiescunt foetibus arua
Nec nulla interea est inaratę gratia terre

¶ Dicit vtile esse aruis vt serant alternis annis, vel etiā vt mute-
fatio. ¶ Constructio. Tu (idem patiere tonsas nouales). i. agros
demessos (cessare) id est vacuas esse (alternis). i. alternatim vel al-
tero anno (Et patiere segnē campū durefcere) id est vires recipere
(situ). i. ocio sine segete (Aut seres ibi flaua farrā) id est frumenta
(mutato sydere) tpe anni (vnde) de quo aruo (sustuleris prius) leg-
tum legumen) scz fabas aut pisa (quallante siliqua). i. mouente
vel sonante folliculo (Aut vnde sustuleris (tenuis foetus). i. fruz-
ctus (vicię) illius leguminis. Et vñ sustuleris (fragiles calamos)
id est stramina (& sonantē siluam). i. messem (tristis lupini) id est
illius seminis amari (em) quia (seges lini vrit campū) id est corrū-
pit (& seges auenę vrit, & papauera p fusa letheo somno). i. que
somnia facit (vrit) scz campū (Sed tamē facilis labor ē
alternis). i. agris secundo anno satis (tantū ne pudeat saturare)
id est p dire iuuare (arida sola). i. steriles terras (pingui fimo Ve)
id est vel (ne pudeat iactare immundū cinerē) id est puluerem.
(p agros effectus) id est continua fertilitate lassatos

¶ Noualis sceminino genere & nouale neutro genere proprie Noualis
significat nouum agrum. ¶ Alternis est hic aduerbium pro al- Alternis.
ternatim. sicut etiam in bucolis, Alternis dicetis &c.

¶ Segnis, id est piger ociosus Enei. iij. Haud segnis strato sur- Segnis
git palinurus. & omnes &c. ¶ Situs substantiuū quādoq; sciat Situs
positōem. vt situs huius oppidi. Quādoq; sciat squalorem. vt
hic. Situs adiectiuū idem est quod positus. vt hic situs est phae-
ton. inquit Ouidius. ¶ Flauus a um. i. mixtus ex rufo albo & Flauus
viridi. ¶ Siliqua est folliculus leguminū. scz in quo crescunt. Siliqua.
Etiam est arboris spēs & fructus illius. ¶ Legumen dicitur illa Legumen.
fruges q̄ nō habet spicas sed folliculos. vt pisa faba. ¶ Vicia cie Vicia
est legumen vile. cyn vyck. ¶ Lethe grece dicitur obliuio. Inde Letheus
letheus. id est obliuiosus.

Sepe etiam steriles incendere profuit agros
Atq; leuem stipulam crepitantibus vrere flāmis.
Siue inde occultas vires & pabula terre
Pinguia concipiunt, siue illis omne per ignem
Excoquitur vicium. atq; exudat inutilis humor
Seu plures calor ille vias & cęca relaxat

Spiramenta: nouas veniat qua succus in herbas
 Seu durat magis. & venas astringit hiantes
 Nec tenues pluuię rapideve potentia solis
 Acrior. aut boreę penetrabile frigus adurat.

¶ Docet vtile eē qñq; agros incēdere q̄tuor de causis. ¶ Cōstr.
 (Profuit etiā sepe incēdere steriles agros). i. res in agris. scz stipu-
 las aut silia (atq; scz pfuit (vrere leuē stipulā). i. stramen (flāmis
 crepitātib⁹). i. sonātib⁹ (siue). i. vel quia (terrę p̄cipiūt). i. acgrūt
 (inde). i. ex hoc (occultas vires & pinguia pabula). i. nutrimēta
 (siue). i. vel quia (oē vitiū). i. malū (excoquit illis). i. purgat ex
 terr (atq; inutit⁹ humor exudat). i. exit (p̄ ignē. seu). i. siue (ille ca-
 lor) scz ignis (relaxat). i. aperit (plures vias & ceca spiramēta). i.
 nō visa foramina (q̄). i. p̄ q̄ (succ⁹ veniat in nouas herbas. Seu il-
 le calor durat mag⁹) duriorē facit terrā (& astringit) claudit (hiā-
 tes venas). i. aptos meat⁹ terrę (Nec tenues pluuię). i. noceāt (ve-
 vel. ne (acrior potētia solis rapidi). i. violētī (adurat) scz terrā (aut
 frig⁹ boreę penetrabile). i. facile penetrās ne adurat ¶ Steril. i. nō
 Sterilefco fertit. A q̄ p̄ b̄ū sterilefco. i. fio steril. vt gallinę pigues sterilefciūt.
 Stipula ¶ Stipula ē calamus frumētī vel ea ps calami q̄ manet in terra
 Spiramētū post messonē. teutonice eyn stoppel. ¶ Spiramētū v̄l spiraculū
 Spiraculū. ē foramē p̄ qd̄ spūs exit. vt in vasis clausi seē solet. ¶ Vro nō est
 Vro id qd̄ eremo. s; h̄cat q̄si ledere. vt sol vrit. & frig⁹ vrit. vt hīcha/
 Penetrabile beī lē Vl̄ vrit. amor vrit. flagellū vrit. vt apud Horatiū. ¶ Pe-
 netrabile capitū tum actiue. vt hic. tum passiue. vt alibi.

Multum adeo rastris glebas qui frangit inertes
 Vimineasq; trahit crates iuuat arua. necq; illum
 Flaua ceres alto nequicq; spectat olympo
 Et qui proscisso que suscitāt equore terga
 Rursus in obliquum verso prorūpit aratro
 Exercetq; frequens tellurem atq; impat aruis;
 Humida solsticia. atq; hyemes orate serenas
 Agricole. hiberno letissima puluere farra
 Letus ager. nullo tantū se Mcesia cultu
 lactat. & ipsa suas mirantur gargara messas

¶ Hic agit de vsu rastrorū. & de aratōe per obliquū que liratio
 vocatur. ¶ Constructio (Ille iuuat arua adeo multum qui fran-
 git) id est rumpit (rastris glebas inertes) id est rudes & incultas.

GEORGICORVM FOLIO VII

(& q trahit) scz p arma (vimineas crates). i. scirpeas factas de vis
 minib⁹ (Flaua ceres) dea frugū (spectat). i. aspicit (illū nequicq³)
 id ē frustra, hoc ē illū iuuat ceres & fruges multas dabit illi (Et)
 supple ille multū iuuat arua (q prūpit). i. frāgit (rursus terga). i.
 supficies terre (que) terga (suscitat). i. leuat (equore). i. cāpo (pro
 scisso aratro. verso in obliquū). i. p transuersum Et q (exercet). i.
 colit aut vertit (tellurē frequēs). i. frequēter (atq; impat aruis). i.
 cogit arua multos fructus pferre O (agricolę orate humida sol
 sticia). i. estates humiditas (atq; orate hyemes serenas). i. siccitas (far
 ra). i. frumēta sunt (letissima). i. copiosissima (hiberno puluere)
 id ē siccitate hyemali, & (ager ē letus). i. fertilis hiberno puluere.
 (Mēsia) illa puicia (iactat se tm). i. extollit se de copia frugū (nul
 lo cultu). i. labore hoim s; aeris bonitate, & (ipā gargara) illa lo
 ca (mirantē suas messes). i. fruges multas. ¶ Rastrū ē instrumen Rastrum.
 tū lignēū q rustici post aratōem frangūt glebas. dictū a radēdo
 In plurali nūero dr rastra & rastrū s; m Seruiū. ¶ Vimen ē virga Vimen.
 lenta q ligat aliqd. aut de q fiunt corbes. vt habetur postea. Tu Vimineus
 spisso vimine quallos &c. hinc adiectū Vimine⁹ a um. i. de vi
 mine Cratis viminea eyn eghede qd vocat etiā scirpea Itē cratis Cratis vimi.
 viminea etiā scat eyn vedekē off eyn hecke ¶ Solsticiū dr cū sol Solsticiū.
 nec ampli⁹ descēdit nec ascēdit. Et ē duplex solsticiū. vnū hye
 male qd vocat bruma. altes; estiuale qd nō h; nomen speciale Bruma.
 ideoq; tenet gnale. ¶ Mēsia ē ciuitas qdā phrygię iuxta troiam Mēsia
 Alij legūt mysia q ē puincia hellepontū feracissima frumenti Mysia.
 ¶ Gargara sunt montes phrygię & oppidū ibidē Gargara.
 Quid dicam: iacto qui semine cōminus arua
 Insequitur. cumuloq; ruit male pinguis harenę.
 Deinde satis fluuiū inducit riuosq; sequentes
 Ac cum exustus ager moriētibus estuat herbis
 Ecce supercilio cliuosi tramitis undam
 Elicit. illa cadens raucū per leuīa murmur.
 Saxa ciet. scatebrisq; arentia temperat arua.
 ¶ De occasione q fit post sationē Itē de aruorū irrigatōe (Quid
 dicā) subaudi. quantū ille iuuat arua (q semine iacto). i. cū iactū
 ē (insegtur arua cōminus). i. statim vadit in arua (& ruit). i. diru
 it frāgit (cumulos harenę. male pinguis) i. nō pinguis (Deinde
 ipē inducit fluuiū satis). i. ad sata. & inducit (riuos sequētes). i.
 iuges (Ac cū ager exustus) scz a sole (estuat). i. ardet (herbis). i. sats
 (morientib⁹). i. pereūtibus (Ecce) is agricola (elicit). i. educit (vn
 dā supercilio). i. de summitate (cliuosi tramitis). i. inōtuosi trāsit⁹

LIBER PRIMVS

Ruo (illa) scz vnda (cadēs). i. descendēs (ciet). i. mouet. facit (raucū murmur). i. sonū (p saxa leuia). i. plana derita. & vnda tēpat). i. recreat (scatebris). i. ebullitōib⁹ suis (arua arētia). i. arida ¶ **Ruo** qñq; ē absolutū idē qđ cado. vt. ij. enei. Ruit alto a culmine troia Qñ q; ē trāstitiū scās idē qđ diruo. vt hoc loco. ¶ **Aest⁹** ē feruor aut nīmī⁹ calor. Aestuare feruere ardere ¶ **Supciliū** ē ps frontis sup oculū hirsuta Et quia supciliū altū ē. iō ponit p altitudine. vt hic. Etiā capit p supbia. ¶ **Cliuus** ē paruus mons In cliuosus. i. altus. ¶ **Leuis** prima syllaba pducta ē idē qđ mollis & planus. In leuor. i. mollities. & **Leuigare**. i. planare ¶ **Scatebre** sunt ebullitōes aquar; a verbo scatere qđ scat ebullire vel exilire. ¶ **Arū** uū eyn acker. ē ea ps agri que serit frumento

Quid; qui ne grauidis procūbat culmus aristis;
Luxuriam segetum tenera depascit in herba
Cum primum sulcos equant fata. quicq; paludis
Collectū humorem bibula deducit harena
Prestertim incertis si mensibus amnis abundans;
Exit et obducto late tenet omnia limo
Vnde caue tepido sudant humore lacune

Culm⁹ culmē
Luxurtes
Lacuna

¶ De truncatōe v⁹ demessione segetis cū primū cepit crescere & de siccātōe agroꝝ. ¶ **Cōstrue** (Quid) scz dicā de illo (q; depascit) id ē amputat (luxuriam). i. nīmīā pinguedinē (segetū in tenera herba) i. qñ adhuc parua seges ē (Cū primū fata equant sulcos) id ē qñ seges ē tā magna vt sulci nō appareāt Et hoc facit (ne culmus). i. calamus frumētī (p cūbat). i. decidat (grauidis aristis) id ē plenis & maturis spicis. Et quid dicā de illo (q; deducit) scz de cā po (collectū humore) scz nīmīū (bibula harena). i. p harenā (pre fertim). i. maxime (si amnis abūdans exit) scz alueo (incertis mē sibus). i. tēpibus (&) amnis (tenet oia late). i. transit oēs agros (lī mo obducto). i. opto (Vñ). i. qre (caue lacunē). i. fosse (sudāt). i. replenit (tepido humore). i. aqua. ¶ **Culm⁹** ē calamus frumentī. In culmen). i. tectū domus. ¶ **Luxurtes** ē nīmietas vel supfluitas in omī re. ¶ **Lacuna**. i. lacus. fossa vel aquar; collectio.

Nec tamen hec cū sint hominūq; bouūq; labores
Versando terram experti: nihil improbus anser
Strimonieq; grues. et amaris intyba fibris
Officiunt. aut vmbra nocet. pater ipse colendi
Haud facile esse viam voluit. primusq; per artē

GEORGICORVM FO. VIII

Mouit agros. curis acuens mortalia corda.

Nec torpore graui passus sua regna veterno.

Ante iouem nulli subigebant arua coloni

Nec signare quidem aut partiri limite campū

Fas erat. in mediū q̄rebant. ipsaq; tellus

Omnia liberius (nullo poscente) ferebat

Ille malum virus serpentibus addidit atris

Predariq; lupos iussit pontūq; moueri.

Mellaq; decussit folijs ignemq; remouit

Et passum riuis currentia vina repressit

Vt uarias vsus meditādo extunderet artes

Paulatim. & sulcis frumenti quereret herbam:

Et silicis venis abstrusum excuderet ignem

¶ Hic agit de multis nocumētis agricolarū. & cur illa de' imis
serit cū ab initio nō essent. ¶ Costr. (Cū). i. quibus (labores hoīm
boūq; sint expti hec). i. fecerint p̄dicta (vsando terrā). i. p̄tinuo
colēdo (nec tñ improbus anser & grues strymoniē). i. thracēses (&
intyba) ille herbe (amaris fibris). i. radicib; noxijs (officiūt) id ē
obsunt nocēt (nō nihil). i. aliquid (aut vmbra) sc; arbor; nocet.
(Ipe pater). i. de' (voluit viā). i. modū (colēdi). i. agros (haud eē
facilē. & ipe prim' mouit agros) i. agrorū cultū (p̄ artē). i. artifi
ciose (acuēs). i. acuta faciēs (corda mortalia). i. mortaliū (cur;). i.
p̄ curas & labores (Nec passus sua regna). i. mundū vel homīes
(torpere). i. pigrescere (graui veterno). i. somno vel ocio (Nulli
coloni). i. agricolē (subigebāt arua). i. arabāt (añ iouē). i. anteq;
iuppiter iparet (nec erat fas signare cāpū aut partiri limite) id ē
ponere signū aut limitē in cāpo. S; hoīes (q̄rebāt oīa in mediū)
id ē in cōe (Et ip̄a tell' ferebat oīa liberi'). i. liberalius largius q;
nūc (nullo poscēte). i. cū tñ nemo exigeret hoc (Ille) iuppit' (ad
didit atris serpētib; malū vir'). i. venenū. & ille (iussit lupos pre
dari). i. vt lupi p̄darent. & iussit (pōtum moueri) Et ille decussit
mella folijs). i. abstulit mel ab arborib; in quibus añ nascebat.
(& ipe remouit ignē. Et ipe repressit). i. p̄tinuit (vina currentia
passim). i. ubiq; (riuīs) p̄ riuos Istā at iō fecit (vt vsus extūderet)
. i. extruderit iueniret (paulati varias artes meditādo. & vt vsus
hoīm (q̄reret sulcis). i. arationib; (herbā frumēti). i. frumentum
Et excuderet ignē abstrusum). i. occultatū. in (venis). i. itimis (si Strimonias
licis. ¶ Strymoniē grues dicunt a strymone fluuio thraciē de q; Strymon

LIBER PRIMVS

Intyba

Veternum

Aurea etas

in q̄rto librō ¶ Intuba vel intyba sunt herbę q̄ vocant̄ alio noīe cicorea, & hñt multas radices q̄bus necāt fruges In singulari dr̄ intyb⁹ & bum ¶ Veternū ē morb⁹ inducēs somnolētiā & ponit̄ p̄ pigricia Quidā accipiūt p̄ hydropisi. ¶ An̄ Iouem & c. hic tāgit aureā etatē in q̄ oīa copiose pueniebāt absq̄ labore ¶ Mel laq̄ & c. Dicūt poetę q̄ in aurea etate mella nascebant̄ in arborib⁹ bus & q̄ vīna currebāt tāq̄ flumina Ouidi⁹ Flumina iā lactē iā flumina nectaris ibāt. Flauaq̄ de viridi stillabāt ilice mella

Tunc alnos fluuū primū sensere cauatas
 Nauita tum stellis numeros & nomia fecit
 Pleiadas. hyadas. clarāq̄ lycaonis arcton
 Tum laqueis captare feras & fallere visco
 Inuentū. & magnos canibus circūdare saltus.
 Atq̄ alius latū funda iam uerberat amnem
 Alta petēs. pelagoq̄ alius trahit humida lina.
 Tum ferri rigor atq̄ argutę lamina ferre
 Nam primi cuneis scindebant fissile lignum
 Tum uarię uenere artes. labor omnia uincit
 Improbus: & duris vrgens in rebus egestas

¶ Dicit necessitatē multas artes excogitasse. ¶ Cōstr. (fluuū sensere tū primū cauatas alnos). i. nauigia (Nauita). i. nauta (fecit tū stellis nūeros & nomia). i. noīando eas (pleiadas & hyadas & clarā arcton) illā stellā (lycaonis) sc̄z filiā (Inuentū ē tū). i. tūc (captare feras laqueis. & fallere) sc̄z aues (visco). i. bitumine (& inuentū ē tū. circūdare magnos saltus). i. siluas (canibus). i. venaticis. (Atq̄ alius) sc̄z homo (petens ala). i. p̄funda (uerberat latū amnem funda). i. tali rethi (& ali⁹ trahit pelago). i. p̄ pelag⁹ (humida lina). i. rethia q̄ vocant̄ yricula (rigor). i. duricies (ferri tū) sc̄z inuētus est (& lamina). i. latitudo (ferre argutę). i. subtilis vel sonore (Nā primi) sc̄z hoīes (scindebant lignū fissile). i. qd̄ facile findi p̄t (cuneis) illis instrumētis. & nō serra (Varię artes uenere) id ē uenerūt tum (labor improb⁹). i. vehemens (uincit omnia) id ē omnes difficultates (& egestas). i. indigentia (vrgens). i. cogens nos (in duris rebus). i. in aduersitatibus. supple uincit omnia.

Alnus

Pleiades.

Hyades

Arctos.

¶ Alnus est arbor crassa de qua cauantur nauiculę fluuiales ¶ Pleiades sunt septē stellę añ genu tauri positę. sic dicte q̄ tempus nauigatōis ostendūt. a pleo greco verbo qd̄ ē nauigo. Latine dicunt̄ vergilię q̄a in vere oriunt̄. ¶ Hyades sunt quinq̄ stellę in frōte tauri. dicte a greco ybo hyo qd̄ fecat pluo. ¶ Arctos

GEORGICORVM FO. IX

græce fcat vrfam. & ē syd⁹ iuxta polū septentrionalē q̄ ab eo vo
 cat arcticus Et fm fabulas fuit filia Lycaonis regis arcadie. no Lycon
 mine Calisto Est etiā ibi alia stella q̄ vocat minor vrfā Has vrfā minor
 fas nautę obseruant. ideoq; vocant stelle maris ¶ Funda ē rhe Funda
 te inferi⁹ latū superi⁹ angustū qd̄ iaciū in aquā. Sed verriculū ē Verriculū.
 rhere qd̄ trahit. Funda etiā ē quo lapides iaciunt.

Prima ceres ferro mortales uertere terram

Instituit. cum iā glandes atq; arbuta sacre

Deficerent siluę: & uictū dodona negaret

Mox & frumentis labor additus. ut mala culmos

Effet rubigo. seuusq; horreret in aruis

Carduus. intereunt segetes. subit aspera silua

Lappęq; tribulicq;. interq; nitentia culta

Infœlix loliū. & steriles dominantur aueng

Quod nisi & assiduis terram insectabere rastris

Et sonitu terrebis aues. & ruris opaci

Falce premes vmbas. votisq; vocaueris imbrem

Heu magnum. alterius frustra spectabis aceruū

Concussaq; famem in siluis solabere quercu

¶ Hic agit de inuentōe prima frumētī. & q̄ diligentē oportz eē
 agricolā p̄tra varia nocumēta ¶ Cōstructio (Ceres) illa mulier.
 (instituit). i. docuit (p̄ma mortales). i. hoies (vertere terrā ferro)
 id ē arare (cū glādes atq; arbuta sacre siluę deficerēt iā) scz qbus
 añ vescebant hoies (& cū dodona). i. silua (negaret iā uictū Et la
 bor). i. calamitas (ē mox additus frumētis) scz (vt mala rubigo
 esset). i. cōsumeret (culmos). i. fruges. & (seuus carduus) illa spi
 nosa herba (horreret). i. horride cresceret (in aruis Segetes inter
 reūt). i. ob hoc. & (aspera silua). i. multitudo malę herbarum.
 (subit). i. nascit̄ p̄ segetib⁹. scz (lappę & tribuli. & infœlix loliū &
 steriles aueng dominantur inter nitentia culta). i. bonas fruges
 (Qd̄ nisi). i. & nisi (insectabere). i. subiugabis (terrā assiduis ras
 tris. & nisi terrebis aues sonitu. & nisi. p̄mes falce). i. amputabis
 (vmbas). i. arbores (opaci ruris). i. tenebrosi. & (nisi vocaueris
 imbrem votis). i. p̄missis vel precibus (heu spectabis) id est vit
 debis (frustra magnū aceruū) scz frumētī (alterius) scz hois. & so
 labere famē) tuā (quercu ꝑcussa). i. quā allata in siluis
 ¶ Arbutus ē arbor q̄dam cuius fructus vocatur arbutum. Arbutus
 ¶ Arbuta sunt fructus arbuti. i. poma siluestria rubra & dense Arbura
 crescitia & toto anno maturescūt. alio nomine vuedones.

LIBER

PRIMVS

Dodona
Lappa
Tribulus
Lolium

¶ Dodona ē vrbs epiri ppe quā est silua multarū quercū
¶ Lappa ē inutilis herba hñs fructū spinofos & adherētes Qui
dius. Mixta tenax segeti crescere lappa solet. ¶ Tribulus, distel,
¶ Lolium est herba parū utilis q̄ & zizania vocatur
Dicendum & que sint duris agrestibus arma
Quis sine nec potuere feri nec surgere messes
Vomis & inflexi primū graue robur aratri
Tardaꝫ eleusine matris voluentia plaustra
Tribulaꝫ traheꝫ & iniquo pondere ratri
Virgea preterea celei vilisq̄ supellex
Arbuteg crates: & mystica vannus iacchi
Omnia q̄ multo ante nemor prouisa repones.
Si te digna manet diuini gloria ruris.

Arma.

Anastrophe
Eleusis
Tribula
Trahea
Virgeus
Celeus
Iacchus

¶ Hic ponit instrumēta agricolarū. ¶ Cōstr. (Et). i. etiā (dicēdū)
est (q̄ arma). i. instrumēta (sint duris agrestib⁹). i. agricol⁹ (Quis
sine). i. sine q̄bus (messes). i. fruges (nec potuere feri) nec (potuere
surgere). i. crescere (vomis & graue robur). i. lignū (aratri inflexi
primū). i. añ (Et tarda plaustra). i. curr⁹ (Eleusine matris). i. cere⁹
ris q̄ colebat̄ ibi (voluentia). i. volubilia (Et tribula & traheꝫ & ra
stri iniquo pōdere). i. graues. s̄ sunt arma duris agrestib⁹ (pre
rea). i. etiā vel p̄ter ea (virgea supellex) id est res de virgis facte vt
sponte &c. & (vilis supellex celei) illius viri. hoc est ab illo primū
repta Et (crates arbuteg) id est de arbuto facte. & (mystica) id est
sacra (vānus iacchi). i. bacchi (Que oia). i. instrumēta (p̄uisa añ
multo). i. lōge (repones). i. custodies (Si digna glia). i. vera laus
(diuini ruris manet te). i. futura ē tibi. ¶ Arma plurā tr̄m. q̄ncq̄
scat munimina bellica. Virgi. in octa. enei. Arma sub aduersa
posuit radiāta quercu Q̄ncq̄ scat instrumēta q̄libet vt hoc loꝝ
co. Q̄ncq̄ scat dolos vel astutias. vt enei. ij. Et q̄rere p̄sciis arma
¶ Quis sine. ibi ē anastrophe figura quia prepō postponit suo
casui. vt sepe fit. ¶ Eleusis vel eleusin ē ciuitas in attica ppe athe
nas. vbi colebat̄ Ceres. ergo vocat̄ Eleusina ¶ Tribula ē gen⁹ cur
rus q̄ terunt fruges in q̄busdā regionib⁹ ¶ Trahea v̄l traha est
vehiculū sine rotis. eyn s̄ede. ¶ Virge⁹ a ū ē possessiuū nomē a
virga. ¶ Celeus fuit rex eleusine ciuitat̄. que Ceres docuisse d̄r
agri culturā ¶ Iacch⁹ idē qd̄ bacch⁹. i. cui⁹ sacris vteban̄ vāno.
Continuo in siluis magna vi flexa domatur
In burim, & curui formā accipit vlmus aratri

GEORGICORVM FO. X

Huic a stirpe pedes temo protentus in octo
 Binæ aures duplici aptantur dentalia dorso
 Ceditur & tilia ante iugo leuis . altaq; fagus
 Stiuacq; q̄ currus a tergo torqueat imos
 Et suspensa focus exploret robora fumus.

¶ De formatōe aratri ¶ Cōstructio (Ulmus) illa arbor (domat̄)
 id ē aptat̄ (in buris. flexa magna vi p̄tinuo). i. mox (in siluis. &
 ulmus accipit formā curui aratri. Temo). i. tale lignū (p̄tentus)
 id ē extensus (in octo pedes). i. longitudine octo pedū (a stirpe)
 id ē a trūco vel radice (aptat̄ huic). i. aratro (Et binæ aures). i. ap
 rant̄ huic. & (dentalia duplici dorso). i. latere (Et leuis tilia) id ē ar
 bor illa (cedit̄ añ iugo). i. ad formādū iugū. & (alta fagus). i. ce
 dit̄ añ (Et stiuā) s̄ cedit̄ (q̄ torq̄at). i. v̄tat̄ (imos curr̄). i. aratra (a
 tergo). i. in fine (Et fumus exploret). i. p̄bet̄ (robora). i. ligna (sup̄ Bura. Temo.
 spensa focus). i. sup̄ focos. ¶ Buris ē curuatura aratri. q̄ si bouis Buris
 vra. i. cauda. Etiā legit̄ bura. ¶ Temo ē lōgū lignū in curru vel Dentale
 aratro ad qd̄ iūgunt̄ equi seu boues trahētes ¶ Dē tale vocat̄ li Stiuā
 gnū i aratro ad qd̄ iducit̄ vomer ¶ Stiuā ē manica aratri q̄ regit̄

Possū multa tibi veterū precepta referre
 Ni refugis: tenuescq; piget cognoscere curas
 Area tū primū ingenti est equanda cylindro
 Et vertēda manu & creta solidanda tenaci
 Ne subeant herbe. neu puluere victa fathiscat
 Tum variæ illudūt pestes. sepe exiguus mus
 Sub terris posuitq; domos atq; horrea fecit.
 Aut oculis capti fodere cubilia talpæ
 Inuentusq; cauis buffo. & q̄ plurima terræ
 Monstra ferunt. populatq; ingentē farris aceruū.
 Curgulio. atq; inopi metuēs formica senectē.

¶ Docet formare areā ¶ Cōstructio (Possū referre tibi multa
 precepta veterū). i. doctrinas de agricultura (ni refugis). i. si non
 spernis ea. & ni (piget) te (cognoscere leues curas). i. discere studia
 rusticia (Area ē equāda primū ingēti cylindro). i. illo istrumēto
 & area (est vertēda manu). i. mouēda. & est (solidāda). i. solida fa
 ciēda (tenaci creta). i. illa terra (Ne herbe subeāt). i. crescāt in area
 (Neu). i. vel ne area (victa puluere fathiscat) id est valde hiscat &

LIBER PRIMVS

rimas acquirat (Varię pestes). i. multa mala (illudūt). i. nocent. (tum) qñ fathifcat area (exiguus mus sepe posuit domos) scz sū as) sub terris. atq; fecit horrea id est cōgregauit fruges sub terra (Aut talpe capti oculis) id est ceci (fodere cubilia) scz sua ibi. Et (buffo est inuētus cauis). i. in antris. & (monstra). i. noxa aialia. s^c sunt inuēta (q plurima) scz mōstra (terre ferūt) i. pducunt. & (curgulio) ille vermis (populat). i. corrūpit (ingentē aceruū) id ē magnū (cumulū farris. atq; formica metuēs inopi senectę). i. q ē auara. supple populat ingentē aceruū farris. i. frumētū. ¶ Area

Area.

Cylindrus

Histeron

proteron

Curgulio.

Gurgulio.

ē locus plan⁹ & solidus in q tritura^r. teuto. cyn deele Itē ois lo cus plan⁹ vocat^r area. ¶ Cylindrus ē lapis teres quē deuoluūt p areā vt equa fiat Est autē in his duobus versib⁹ histerō proteron quia ordo pueritū Nā in area formanda primo terra vertitur. deinde solidat^r. terciō equat^r. ¶ Curgulio est vermis corrūpēs fruges Aliqui scribūt g in principio sed tūc fcat viā spiritale a narib⁹ ad pulmonē q alio noie vocalis arerea dicitur

Cōtemplator item quū se nux plurima siluis
Induet in florem. & ramos curuabit olētes
Si superant foetus. pariter frumēta sequētur
Magnaq; cū magno veniet tritura calore
At si luxuria foliorū exuberat vmbra
Ne quicq; pinguis paleę teret area culmos

¶ Ponit prognosticon de frumētis ¶ Cōstrue (Cōtemplator). i. cō replaberis (itē) etiā (cum plurima nux). i. amygdala (induit se in florem). i. florebit (in siluis) & (cū nux illa. curuabit olentes ramos). i. ob pōdus frondiū (si foetus). i. fructus amygdale (superant). i. multi sunt (frumēta sequētur pariter). i. etiā multa erunt & (magna tritura veniet cū magno calore. At). i. sed (si vmbra) scz amygdale (exuberat). i. magna ē (luxuria). i. abūdantia foliorum. tunc (area teret culmos). i. culmi terentur in area (paleę ne quicq; pinguis). i. nō pinguis nō fertilis. hoc est. frumenta non erūt sed solę paleę ¶ Cōtemplator ē hic verbū futuri tps impa

Cōtemplator

Cōtemplor

Plurimus.

Amygda.

Tritura.

Triturare.

tiui modi a cōtemplor qđ significat cōsidero aspicio. ¶ Plurimus hic ponitur p longus vt plurima nux. i. amygdala quę & nux greca vel thasia dicitur. ¶ Tritura est qñ segetes teruntur in area Et triturare. i. frumentū de spicis tollere quod fit vel particis vel plaustris.

Semina vidi equidē multos medicare serētes
Et nitro prius. & nigra pfundere amurca.

GEORGICORVM FOLIO XI

Grandior vt foetus filiquis fallacibus esset
 Et: quibus igni exiguo: properata maderent.
 Vidi lecta diu & multo spectata labore
 Degenerare tamē, ni vis humana quotānis
 Maxima queq; manu legeret. sic omnia fatis
 In peius ruere ac retro sublapſa referri
 Non aliter q̄ qui aduerso vix flumine lembū
 Remigijs subigit. si brachia forte remisit

Atq; illum in p̄ceps pronō rapit alueus amni.
 ¶ De cautela circa semināda legumina. ¶ Cōstrue (Equidē vī/
 di multos serētes medicare semina). i. medelā adhibere. & vidi
 multos (p̄fundere). s. semina (nitro & nigra amurca). i. fece olei
 (vt grandior foetus). i. fructus (esset filiquis). i. folliculis (fallacijs
 bus) q̄ sepe fallūt (& vt ip̄a legumina (maderēt p̄perata). i. cito
 p̄coquent (q̄uis exiguo igni Vidi) scz legumina (lecta). i. electa.
 (diu & spectata). i. p̄bata (multo labore. tñ degenerare). i. peioſ
 ra fieri (ni). i. nisi (vis hūana legeret manu). i. eligeret (maxima
 queq; scz grana (quotānis). i. singulis annis Et vidi (oīa sic rue
 re in petus. & sublapſa). i. corrupta (referri retro). i. ire retrorsum
 Deinde ponit p̄pationē (Nō aliter) s̄ oīa ruunt in peius (q̄ qui
 subigit). i. agit. mouet (lembū). i. nauiculā (remigijs). i. remiga
 tione (vix) scz subigit (aduerso flumine). i. p̄tra fluctū (si ille fors
 te remisit brachia) cessauit nauigare (alueus rapit illū in p̄ceps)
 id ē agit eū retrorsum (p̄no amni). i. cum cursu fluminis

¶ Medico & medicor sub vna scatione dicimus. s; medico ~~ve~~ Medico
 tustū ē vt ait Seruius. & petunt accm̄ & q̄ncq; dtm̄. ¶ Amurca ē Medicor.
 pprie sanies oliuarū dū terunt. ¶ Nitru est qdam spēs sabuli ad Amurca.
 modū salis. quo purgat̄ aliquid. ¶ Lembus est nauicula. s; lim Nitrum
 bus est idem quod ora vel extremas. Lembus.

Præterea tam sunt arcturi sydera nobis
 Hedorūq; dies seruandi. & lucidus anguis.
 Quā quibus in patriā ventosa p̄ equora vectis
 Pontus & ostriferi fauces tentantur abydi.
 Libra die somniq; pares vbi fecerit horas
 Et mediū luci atq; vmbrijs iā diuidit orbem
 Exercete viri tauros: serite ordea campis
 Vsq; sub extremū brumæ intractabilis imbrem

LIBER PRIMVS

Nec nō & lini segetem & cereale papauer
Temp^o humo tegere. & iādudū incubere aratris
Dum sicca tellure licet dum nubila pendent

¶ Dicit astrologiā tā necessariā eē rustico q̄ nautē. Itē de fatiōe
autūnali ¶ Cōstr. (Prereea). i. insup (sydera). i. tēpestates (arctur
ri) illi^o stelle (sunt tā) s^e seruāda (nobis. & dies hedoy). i. q̄n hoc
signū oriē. sunt tā (seruādi). i. notādi nobis (& lucid^o anguis) il
lud signū. s^e seruand^o ē nobis (tā). i. tantū (q̄). i. quantū. s^e hec
sydera seruāda sunt illis (qbus vectis in patriā p v̄tosa equora
pont^o). i. mare scz tētāt (& fauces) i. angustū trāsit^o (ostriferi aby
di). i. illi^o ciuitatis vbi purpura sit (tentant). i. petunt nauigio.
(vbi). i. postq̄ (libra) istud signū zodiaci (fecerit horas). i. tempa
(die somniq̄) i. diei & noctis (pares Et vbi libra diuidit mediū
orbē). i. celū (luci atq; vmbri). i. tenebr^o (viri exercete, tūc tau
ros). i. arate (serite ordea cāpis). i. frumēta (vsq; sub). i. vsq; ad (ex
tremū imbrē). i. nimīā tēpestatē (brumē). i. hyemis (intractabil)
id ē q̄n terra nequit tractari (Nec nō & tps) scz ē (tegere humo)
id ē seminare (segetē lini & papauer cereale) i. ad cererē ptinens.
(Et scz tps ē (incubere aratris). i. arare (iamdudū) i. q̄primū vel
mox (dū licet) q̄n fieri p̄t (tellure sicca) scz exn̄te (dū nubila pen
dent). i. q̄n nondū pluit. ¶ Arcturus ē stella iuxta polū arcticū
cur^o ortus & occasus grauissimas tēpestates facit. orif aut in au
tūno. ¶ Erictoni^o filius Vulcani relar^o dr̄ inter astra. & in hume
ro portare caprā & illi^o hedos in brachio. Est aut celeste sydus
in septētrione h̄ns octo stellas. ¶ Tria sunt sydera q̄ vocātur an
gues. vn^o arctic^o in septētrione. alter australis. tercius quē tenet
ophiucus. i. illud signū. ¶ Abyd^o ē vrbs hellepontū. Est at hel
lespontus ps maris stricta sed periculosa inter asiam & europā
¶ Libra ē celeste signū qd cū sol ingredit^o fit equinoctiū autū
nale. Nota q̄ hic ponit die p̄ diei more antiq̄. Nā apud ve
teres noīa quintē declinatōis habebant gn̄ in e.

Arcturus

Erictonius
hedi. angues
capra

Abydus
Hellepont^o
Libra.
Die p̄ diei

Vere fabis fatio. tunc te quoq; medica putres
Accipiunt sulci. & milio venit annua cura
Candidus auratis aperit quum cornibus annū
Taurus. & aduerso cedens canis occidit astro
At si triticeam in messem robustaq; farra
Exercebis humū. solisq; instabis aristis:
Ante tibi eog atlantides abscondantur

GEORGICORVM FO. XII

Gnosiaq; ardentis decedat stella coronæ.
 Debita q; sulcis cōmittas semina. q; q;
 Inuite properes anni spem credere terræ
 Multi ante occasum maig cepere. sed illos
 Expectata seges vanis elusit auenis.
 Si vero viciãq; seres vilemq; fasellum:
 Nec pelusiace curam aspernabere lentis
 Haud obscura cadēs mittet tibi signa boetes
 Incipe & ad medias sementē extende pruinās

¶ Docet qñ serēda sint legumina & qñ frumēta. ¶ Constructio
 (Satio).i. seminatio ē (sabis in vere) O (medica putres sulci acci
 piūt te q; tūc. & annua cura venit tūc milio) illi frugi (quū cā
 didus taur⁹) illud syd⁹ (auratis cornibus). i. hñs aurata cornua.
 (apit annū) & quū (canis) illud signū (occidit). i. nō videt a no
 bis (cedēs). i. incedēs (aduerso astro). i. cū syrio stella noxia (At si
 exercebis). i. parabis (humū in messem triticeā). i. ad ferendū tris
 ticū. & ad (robusta farra. & si instabis). i. operā dabis (solis aris)
 id ē frumēto serēdo (eoē atlātides) ille stelle. f. pleiades (abscōdāt
 tibi). i. occidāt (añ) q; seras (& gnōsia stella ardētis coronē) illi⁹
 syderis (decedat añ) q; mitras sulcis debita semina. & anteq; p
 peres credere inuite terre spem anni. i. frumentū (Multi cepere)
 id ē inceperūt serere (añ occasum maig). i. priusq; atlātides occi
 dant (s; expecta seges elusit illos vanis auenis). i. p tritico creuic
 auena (si vero seres viciã & vilē fasellū) illud abundās legumen
 (nec aspernabere). i. spernes (curā). i. sationē (pelusiace lentis). i. q
 abundat apud Pelusiū in egypto (boetes) illud syd⁹ (cadēs) id ē
 occidēs (mittet tibi signa haud obscura Incipe) s; serere (& extē
 de). i. p̄tinua (sementē). i. sationē (ad medias pruinās). i. vsq; ad
 hyemē. ¶ Medica ē qdā herba filis trifolio vtilis pecori & val⁹ Medica.
 de fertilis. trāslata primū ex regione medog. ¶ Milium ē spēs q; Militum
 dā frugis qd Columella nūc inter legumina nūc inter frumēta
 ponit. & sit ex eo panis & puls. ¶ Far est frumentū qd vulgus Far.
 speltā vocat. ¶ Atlantides dicunt filie atlantis & pleione nym Atlantides.
 phe. vñ & pleiades vocant. Sunt autē septē stelle inter quas vna Maia
 ē maia mater Mercurij. ¶ Gnosos ē ciuitas crete. Inde gnosius. Gnosos, gno
 Tangit hic eiusmodi fabula Bacchus cū vxorē duceret ariad⁹ sia corona
 nem filiā regis cretensis. dedit ei coronā mirabiliter a Vulcano
 factā. q; deinde relata ē inter sydera. ¶ Fasellus est spēs legum⁹ Fasellus
 nīs nomē habens ab insula quadam similiter nominata.

LIBER PRIMVS

Pelusiū. pelu
fiac⁹. Boetes.
¶ Pelusiū ē vnū de septē hostijs nili. & ciuitas ibidē in pelusiā⁹
a ū ¶ Boetes latine dicitur bubul⁹. & ē signū coeleste iuxta plaustra

Iccirco certis dimensum partibus orbem
Per duodena regit mundi sol aureus axem.
Quinq; tenent coelū zonę. quar; vna corusco
Semp sole rubens. & torrida semp ab igni est
Quā circū extreme dextra leuac; trahuntur
Cerulea glacie concrete. atq; imbribus atris
Has inter mediamq;. duę mortalibus egris
Munere concessę diuum. & via secta p̄ ambas
Obliquus qua se signorum verteret ordo
Mundus vt ad scythiā rypheasq; arduus arces
Consurgit. premitur lybię deuexus in austros
Hic vertex nobis semp sublimis. at illum
Sub pedibus styx atra videt manesc; profundi
Maximus hic flexu sinuoso elabitur anguis
Circum. perc; duas in morē fluminis arctos
Arctos oceani metuentes equore tingi.
Illic vt phibent aut intēpesta silet nox
Semp & obtenta densantur nocte tenebrę
Aut redit a nobis aurora diemq; reducit.
Nosq; vbi primus equis oriens afflauit anhelis
Illic sera rubens accendit lumina vesper.

¶ Hic docet poeta de duodecim signis zodiaci. & de quinq; zo
nis. ¶ Cōstrue (Aureus sol regit orbē dimensum certis p̄ibus p̄
duodecim signa Quinq; zonę tenēt coelū). i. coelū ē diuisum p̄
quinq; zonas (quar; sc; zonę) (vna ē rubēs sp̄ corusco sole. & ē
torrida). i. p̄usta (ab igni). i. ardore solis (Circū quā) sc; torridā
zonā (extreme) sc; due zonę (trahuntur dextra leuac;). i. vna ad
dextram altera ad sinistram (cretę). i. rigide (cerulea glacie atq;
atris imbrib;). duę sc; zonę (inter has) sc; p̄cretas (& iter mediā)
sc; torridā zonā (sunt concessę egris mortalib;). i. habitabiles sunt
(munere diuū). i. diuor; (& via ē secta p̄ ambas) sc; zonas habi
tabiles (Qua) sc; via (obliquus ordo signor;). i. circul; zodiac;.
(verteret se. vt). i. sicut (mūdus cōsurgit). i. eleuat; (arduus). i. al
tus (ad scythiā & rypheas arces). i. ad plagā septētrionalem. Et

GEORGICORVM FO. XIII

(mūduſ p̄miſ) .i. deſcēdit (deuex⁹) .i. inclinat⁹ (in auſtros lybię) .i. ad plagā auſtrale (hic vertex) .i. pol⁹ arctic⁹ vel ſeptētrionalē (ē ſp̄ ſublimis nobis) .i. ſp̄ ē ſup̄ nos (ar) .i. ſ (atra ſtix) .i. infern⁹ (& p̄ fundi manes) .i. inferi (vidēt ſub pedib⁹ illū) ſc̄z polū auſtrale .i. nūq̄ vidēt a nobis (Maxim⁹ anguis) .i. illud ſyd⁹ aut ſignū in modū anguis (elabit̄ hic circū) ſc̄z polos (ſinnolo flexu) .i. curua flexura. & (elabit̄ p̄ duos arctos) .i. vrfas . ſc̄z illa ſydera . p̄ arctos in quā . metuētes tingi equore (oceanī) .i. q̄ nūq̄ occidūt aut deſcendūt vt alia ſydera (Illic) .i. in alia zona habitabili ſub polo auſtrali (aut intēpeſta nox ſilet ſp̄ . & tenebrę deſanī) .i. deſe ſunt ibi (nocte obtenta) .i. retēta (vt phibēt) vt aliq̄ ſentiūt (Aut auro ra redit) ſc̄z illuc (a nobis) .i. poſtq̄ fuit apud nos . & (reducit diē) ſc̄z illuc (Et vbi) .i. poſtq̄ (oriēs) .i. lucifer aut ſol (aſſauit nos pri mus anhelis equis) .i. radijs ſuis (rubens veſp̄) .i. ſtella veſpertina . (accēdit illic ſera lumina) .i. p̄ducit illuc ſtellas. ¶ Zona grecū Zona . quib⁹ n̄dent tot regiones in terra . illarū media vocat̄ torrida Quinq̄ zone & nō eſt habitabilis ob nimīū calorē . Itē duę extremę non ſunt habitabiles ob nimīū frigus . Duę alię dicunt̄ ob tēperiem habi tabiles . ſz vnā tantū incolūt gentes nobis notę . Alia vel ē pes nitus tenebroſa vel aquis operta . vel habitatur ab antipodib⁹ apud quos tūc eſt dies q̄ nox eſt apud nos . ¶ Eſt in celo circū Circul⁹ zodia lus obliquus q̄ vocat̄ zodiacus vel ſignifer . in q̄ ſunt duodecim cus . ſigna q̄ ſol ingreditur viciffim p̄ mēſem in vnoquoq̄ p̄durās . Signa . xij . Illoꝝ ſignorū noīa ſunt hęc . Aries . taurus . gemini . cancer . leo . virgo . libra . ſcorpīus . ſagittarius . capricornus . aq̄rius . piſces ¶ Scythia eſt regio ſeptētrionalis poſt germaniā ac daciā . In ea Sthytia . ſunt alti mōtes q̄ vocant̄ ryphei a p̄petuo ventorū flatu nā t yz ryphei mōtes phiz in gręce ſcat flare . ¶ Duę ſunt extremitates cęli q̄ vocant̄ poli aut vertices eo q̄ circū illos vertit̄ cęlū . Vnus vertex eſt in Vertices cęli ſeptētrione & vocat̄ polus arcticus qui ſemp vidēt a nobis . Alz Polus arctic⁹ ter eſt in auſtrali plaga & vocatur polus antarcticus . id eſt conz & antarcticus tra arcticū qui nobis nō videtur obiectu terre ¶ Lybia eſt regio in affrica inter egyptum & mauritaniam ¶ Intēpeſtus . i. intēpeſtiu⁹ vel inactuofus . & p̄prie nox dr̄ intēz Lybia ¶ Intēpeſtus . Intēpeſtus . Hinc tempeſtates dubio prediſcere celo Poſſumus . hinc meſſiſq̄ diē . tēpuſq̄ ſerendi Et quādo inſidū remis impellere marmor Conueniat . quādo armatas deducere claſſes Aut tempeſtiuam in ſiluis euertere pinum

Nec frustra signorū obitus speculamur & ortus

Temporibusq; parem diuersis quattuor annum

¶ Laudat astrologiā p̄ quā oīa fiūt opportuno tpe ¶ Confr.
(Possūm^o p̄dicere hinc). i. ex astrologia (tēpestates dubio cœlo)
id ē cū aī dubitarem^o. & (possūmus p̄discere hinc diē messis)
id ē qñ metēdū sit. & (tēps serēdi. Et qñ pueniat ipellere remis in
fidū marmor). i. mare (& qñ pueniat deducere armatas classes)
id ē exercit^o Aut qñ pueniat (euertēre in siluis pinū). i. arborem
quācūq; (tēpestiuā). i. aptā euerti (Nec frustra speculamur). i. in
tuemur (obit^o). i. occasus (& ort^o signorū). i. syderū Et nō frustra
speculamur (annū parē). i. sp̄ eundē (q̄ttuor tēpib^o). f. anni (diuer
sis) quia estas & hyems p̄traria sunt. s̄r̄ ver & autūnus ¶ Messis.
qñq; sc̄at actū metēdi. vt hic. Qñq; tēps metēdi. qñq; id qd̄ mes
tit aut messum ē. vt ibi. Illi^o imēte ruperūt horrea messes. ¶ Mar
mor ē lapis durus & p̄ciosus. hic ponit^o p̄ mari vel p̄pter lepo
rem vel p̄pter colorem similem.

Mellis.

Marmor.

Frigidus agricolam si quando continet imber

Multa forent que mox cœlo properanda sereno

Maturare datur. durū procutit arator

Vomeris obtusi dentē. cauat arbore lintres.

Aut pecori signū aut numeros impressat aceruis

Exacuunt aliū uallos furcasq; bicornes

Atq; amerina parant lentē retinacula viti.

Nunc facilis rubea texatur fiscina virga

Nunc torrete igni fruges nūc frangite saxo

¶ Monet q̄ sint agēda domi cū p̄ tempestatē foris esse nō liceat
¶ Cōstruētio (Si qñ). i. si aliqñ (frigid^o imber). i. grauis pluuia (cō
tinet agricolā). f. ab ope rustico (datur). i. p̄cedit (maturare). i. cū
modestia facere (multa q̄ forēt). i. essent (p̄perāda). i. p̄pere & nō
recte faciēda (sereno cœlo). i. tpe serenitatis (Arator p̄cutit). i.
acuit (durū dentē vomeris obtusi). i. hebet. & ip̄e (cauat lintres
arbore) subaudi in vel ex (Aut ip̄ressat). i. ip̄imit (pecori signū.
aut ip̄ressat aceruis) sc̄; frugū (nūeros). f. sc̄ando quot sint (Alij
exacuūt uallos). i. palos. & exacuūt (bicornes furcas). i. bidētes.
(Atq; parant amerina retinacula) i. vimina q̄ abundant iuxta
urbē ameriā (lentē viti). i. ad ligandā vitem (facilis fiscina) hoc
instrumentū (texat nunc). i. tpe pluuiaē (virga rubea). i. q̄ nascit^o
apud rubos oppidū (Torrete). i. siccate nūc fruges igni & (fran
gite nūc saxo). i. molite. ¶ Imber ē ois pluuia vel tēpestas & h̄

GEORGICORVM FO. XIII

e vel i in abltō ¶ Maturare ē cū maturitate facere. i. neq; ppere Maturare
 neq; tarde Qñq; sciat maturē facere. Tibullus Annus in apricis Cauare.
 maturit collib' vuas. ¶ Cauare. i. facere cauū. teuto. holmachē Vallus
 ¶ Vall' ē pal' In vallū qd hz multos vallos. ¶ Ameria fuit op Ameria
 pidū sabinor; in italia. ¶ Rubi pl'i nūero fuit oppidū cāpani. Rubi
 In rube'a ū ¶ Fiscina ē corbis aut sporta In fiscella. i. pua fiscina Fiscina.
 Fiscella.

Quippe etiam festis quedā exercere diebus
 Fas & iura sinunt. riuos deducere nulla
 Relligio uetuit. segeti pretendere sepem
 Insidias auibus moliri. incendere vepres
 Balantumq; gregem fluuio mersare salubri
 Sepe oleo tardi costas agitator aselli.

Vilibus aut onerat pomis. lapidemq; reuertens
 Incusum. aut atre massam picis vrbe reportat

¶ Ostēdit quid olim licuit facere festis dieb' ¶ Cōstr. (Quippe)
 certe (fas). i. relligio (& iura sinunt exercere). i. agere (qdā fest' die
 bus Nulla relligio uetuit. p'tendere). i. p'struere (sepem segeti &
 moliri). i. parare (insidias auib'). i. capiēdis. & incendere vepres)
 id ē spinas. & nulla relligio metuit (mersare) lauare (gregē balan
 tum). i. ouitū (salubri fluuio Agitator). i. ductor (tardi aselli. one
 rat sepe oleo costas) tardi aselli (aut onerat costas aselli. vilibus
 pomis). i. abundātib'. hoc ē. licet dieb' festis oleū aut qd aliud
 in vrbe p' asinū deferre Et ipse agitator (reuertens) scz domum
 (reportat ex vrbe lapidē). i. molā manualē (incusum). i. cudēdo
 asperatū (Aut reportat ex vrbe. massam). i. frustū (atre picis)
 ¶ Pretendere qñq; sciat ondere. vel añ tenere. vt viij. enei. Pacise Pretendere.
 re; manu ramū pretēdit oliuē. Qñq; sciat añ facere vt hic Sege Vepres.
 ti p'tedere sepē ¶ Vepres sunt herbe spinose. & ponit tm pluralr Massa.
 ¶ Massa est densa compactio rerū. vt massa fico; ferri. us
 ¶ Incusus fit ab verbo incudo Incusus lapis dicit in quo sunt Poma
 foramina vt fiat asper & idoneus ad molendū

¶ Poma dicuntur generaliter omnes fructus
 Ipsa dies alios alio dedit ordine luna
 Foelices operū. quintam fuge: pallidus orcus
 Eumenidesq; sate. tum partu terra nefando
 Cœumq; iapetūq; creat seuūq; typhœa
 Et coniuratos cœlum rescindere fratres.

LIBER PRIMVS

Ter sunt conati imponere pelion ossan
 Scilicet atq; ossæ frondosum inuoluere olympū
 Ter pater extractos disijecit fulmine montes
 Septima post decimam foelix. & ponere vites
 Et prensos domitare boues. & licia tele
 Addere. nona fuge melior. cōtraria furtis

¶ De obseruatōe vel electōe dierū gētiliter hic scribit poeta. imi-
 tatus. s. Hesiodū s; apłs paul⁹ ista reprobat & pleriq; catholici
 doctores ¶ Cōstructio (Ipa luna dedit alios dies foelices opes)
 id ē ad opa (alio ordine. fuge quintā) sc; lunā (pallid⁹ orcus) sc;
 ē fat⁹. & (eumenides sunt fatē. Terra creat tū nefando partu cœtū
 iapetūq; illos gigātes (seuūq; typhēa) illū gigantē (Et terra cre-
 at tū fratres) sc; etum & ephialtē filios alēi (Puratos). i. q; iura-
 uerāt (rescindere celū illi fratres conati sunt ter iponere pelion)
 illū montē (ossan) illū mōtē (atq; inuoluere ossē frōdo suz olym-
 pū) illū montē (pater). i. iupiter (disijecit ter mōtes extractos). i.
 sup vnū positos (Et septima post decimā). i. decimaseptia dies.
 (foelix) s⁹ ē (ponere). i. plātare (vites & domitare). i. māsueros face-
 re & domesticos (boues p̄fos). i. captos (& addere licia). i. fila.
 (tele). i. texture (nona) s⁹ dies (melior) s⁹ ē (fuge). i. ad fugā. & (no-
 na) dies ē (traria). i. aduersa (furt⁹) ¶ Ore⁹ sit infernū vř plutonē
 ¶ Eumenides dicunt furie ifernales. s. alecto. megera tesiphone.
 ¶ Pelion ossa & olympus sunt altissimi mon⁹ in thessalia.
 ¶ Liciū est filum quo textores implicāt in tela stamen

Orcus.
 Eumenides.
 Pelion ossa
 olympus
 Liciū

Multa adeo melius gelida se nocte dedere
 Aut cum sole nouo terras irrorat eous
 Nocte leues stipule melius nocte arida prata
 Tondētur. noctis lētus non deficit humor
 Et quidā seros hiberni ad luminis ignes
 Peruigilat. ferroq; faces inspiciat acuto
 Interea longū cantu solata laborem
 Arguto coniunx pcurrit pectine telas
 Aut dulcis musti vulcano decoquit humorem
 Et folijs undam tepidi despumat aheni
 Aut rubicunda ceres medio succiditur estu
 Et medio tostas estu terit area fruges

tā sereno tpe vt nō egeas vestib⁹ (Hyems ē ignaua colono) i. fa-
 cit colonū (ignauū). i. pigrū (Frigorib⁹). i. in hyeme (agricolae
 fruunt plerūq; partho). i. voluptatē capiūt ex eo qđ p̄ estatē las-
 bore pepererūt. & ipi (curāt inter se mutua p̄iuita leti Genial⁹)
 id ē voluptuosa hyems (inuitat). i. eos. & (resoluit). i. tollit. rela-
 xat curas (Ceū). i. sicut (cū carine). i. naues (pressē). i. onustē (tetige-
 re iā portū. & leti nautē) i. posuere coronas puppib⁹ scz p̄ leti-
 cia (S; tñ tps ē tū). i. tūc in hyeme (stringere). i. decutere vel colli-
 gere (glādes quernas). i. de quercu (Et tps est tū stringere baccas
 lauri. & oleā) i. baccas oleę. & (cruēta myrta). i. fruct⁹ myrti ar-
 boris q̄ hñt succū sanguineū. Et tps ē tūc ponere (pedicas). i. la-
 os gruib⁹. & ponere (retia ceruis. & seq). i. p̄sequi (lepores auri-
 tos). i. magnis aurib⁹. & tps ē tūc (torquentē stuppea vbera bas-
 learis fundē figere). i. sagittare (damas. cū). i. qñ (nix iacet alta. &
 cū flumina trūdūt glaciē). i. qñ gelauit. ¶ Ignauus. i. piger q̄ si
 nō auus. i. diligēs. ¶ Ignauia. i. pigricia. ¶ Geniū. i. natura. In
 genial. q̄ si p̄tinēs ad geniū. i. naturalis vel voluptuosus letus.
 ¶ Bacca dr fruct⁹ lauri oleę cypressi & similiū arborū. Et iā scāt
 gemmā. ¶ Pedica ē laqueus q̄ pedes implicant Errāt q̄ p̄ digi-
 to pedis accipiūt ¶ Baleares insulę sunt duę in hispanico mari
 in qbus inuētus ē vsus fundē. hic ponit adiectiue ¶ Stuppa est
 deteri⁹ linū. teuto. heyde off werck. In stuppeus. i. de suppa.

Ignauus.
 Ignauia
 Geniū
 Genialis
 Bacca.
 Pedica.
 Baleares.
 Stuppa

Quid tēpestates autūni & sydera dicam
 Atq; vbi iam breuiorq; dies & mollior ęstas
 Quę vigilanda viris vel cū ruit imbriferū ver
 Spicea iam campis cū messis inhorruit. & cum
 Frumēta in viridi stipula lactentia turgent
 Sepe ego quū flauis messorē induceret aruis
 Agricola & fragili iam stringeret ordea culmo
 Omnia vētorum concurrere prelia vidi
 Quę grauidam late segetē ab radicibus imis
 Sublime expulsam eruerēt. ita turbine nigro
 Ferret hyems culmūq; leuē stipulasq; volantes
 Sepe etiā immēsum cœlo venit agmen aquarū
 Et foedā glomerant. tēpestatē imbribus atris.
 Collectę ex alto nubes. ruit arduus ether
 Et pluuia ingēti sata leta boum q; labores

GEORGICORVM FO. XVI

Diluit. implētur fossę & caua flumina crescunt
 Cū sonitu: feruetq; fretis spirantibus equor
 Ipse pater media nimbrosę in nocte corusca
 Fulmina molitur dextra. quo maxima motu
 Terra tremit. fugere feręq; mortalia corda
 Pergētes humilis strauit pauor: ille flagranti
 Aut athon aut rhodopen aut alta ceraunia telo
 Deicit. ingemināt austri & densissimus imber:
 Nūc nemora ingēti vento nūc littora plangūt

¶ Hic agit de tēpestatib⁹ autūni. & veris. ¶ Cōst. (Quid dicā tē-
 pestates autūni. & sydera). i. eas iducētia (Aut vbi). i. qñ (dies est
 iā breuior. & estas ē mollior). i. min⁹ feruēs (Que sunt tūc vigi-
 lāda vir⁹). i. vigilāter. puidēda (Vel cū ibriser⁹ ver ruit). i. p̄cipi-
 tat in sinē (Cū spicea messis). i. frumētū spicas hñs (inhorruit cā-
 pis). i. tremit. & (cū frumēta lactētia). i. tenera & lacte plena (tur-
 genti viridi stipula). i. culmo (Ego vidi sepe cū agricola induce-
 ret messorē flauis aruis). i. maturę segeti. & (stringeret). i. secaret
 (ordea fragili culmo) vidi in quā tūc (oīa plia ventorū p̄currere
 inter se). i. magnā tēpestatē fieri (Que). i. plia vētorū (eruerēt late)
 id ē vbiq; ab imis radicib⁹ (gravidā segetē sublime). i. alte (Ita vt
 hyems). i. tēpestas (ferret). i. tolleret (nigro turbine). i. noxia tēpe-
 state (leuē culmū). i. stramē frumētū (& volātes stipulas Immēluz
 agmē). i. nimia multitudo (aquarū venit etiā sepe. Et nubes colz
 lecte ex alto. glomerāt). i. p̄gregāt (foedā tēpestatē atris imbrib⁹
 Arduus aether ruit). i. ruere videt. & (diluit). i. abluir (lęta fata)
 id est semina. & (labores bo um). i. agros bobus aratos (pluuia
 ingēti). i. valde magna (fossę implent). i. aqua. & (caua flumina
 crescūt cū sonitu. & equor feruet). i. mouet (fretis). i. aquis (spirā-
 tib⁹). i. in motu positis (Ipe pater). i. de⁹ (molit). i. iactat (fulmis
 na corusca). i. coruscantia (in media nocte). i. tēpestate (nimboz
 rū). i. pluuiaz: (Quo motu maxima terra tremit. & ferę fugere)
 id ē fugerunt. & (humilis pauor). i. humilians (strauit mortalia
 corda per gentes). i. vbiq; (Ille) sc; pater. (deicit flagāti telo) id ē
 fulmine (aut athon) illū montē (aut rhodopen) illū montē (aut
 alta ceraunia) illos mōtes (Austri). i. vēti v; pluuie (ingemināt)
 id ē crebescūt. & densissimus imber). i. ingeminat (Nemora plā-
 gūt). i. resonāt (nūc ingēti vento & littora plāgūt & c) ¶ Spica ē Spica Spicē
 in q̄ nascit frumētū Etia dicit hic spicē & hoc spicū p̄ eadē rē Culmus.
 sit adiectū spiceus a um. ¶ Culmus & stipula dr̄nt fm Seruū Stipula

LIBER PRIMVS

Glomero Nā culmus ē ip̄e calamus. stipulę vero folia q̄ ambiunt culmū
 Nimbus ¶ Glomerare est glomos facere vel cōiungere congregare
 Athos ¶ Nimbus ē repētina pluuiā. etiā est ventus. & genus vasis
 Rhodope ¶ Athos ē altus mons gręcię Itē Rhodope mons thracię.
 Ceraunia ¶ Ceraunia sunt alti mōtes in epiro dicti a crebris fulminib⁹.
 Nā ceraunos gręce fecit fulmen.

Hoc metuēs cœli menses & sydera serua
 Frigida saturni sese quo stella receptet
 Quos ignis cœli cylleni⁹ erret in orbes
 Imprimis venerare deos. atq; annua magne
 Sacra refer cereri letis opatus in herbis
 Extremę sub casu hyemis iam vere sereno
 Tunc agni pingues & tunc mollissima vina
 Tum lomni dulces denleq; in montibus vmbre
 Cuncta tibi cererę pubes agrestis adoret
 Cui tu lacte fauos & miti dilue baccho
 Terq; nouas circū foelix eat hostia fruges
 Omnis qua chorus & loci comitetur ouantes
 Et cererę clamore vocent in lecta. neq; ante
 Falce maturis quisq; supponat aristis
 Quā cereri torta redimitus tempora quercu
 Det motus incopositos & carmina dicat.

¶ Docet quō sit obuiandū tēpestatib⁹. s. puidētia & religione
 ¶ Cōstr. (tu metuēs hoc). i. h. mōi tēpestatē (serua). i. p. sidera (mēs
 ses cœli). i. xij. signa qbus mēsēs cognoscim⁹ (& sydera). i. mot⁹
 planetarū (& serua q). i. ad quā cœli partē (frigida). i. noxia (stella
 saturni receptet). i. sepe recipiat sese. & (in q̄s orbes). i. ad q̄ loca.
 (cylleni⁹ ignis). i. stella mercurij erret (Imprimis). i. añ oia (venerare
 deos & refer). i. da (magne cereti annua sacra) id ē sacrificia
 (operat⁹). i. sacrificās (in letis herbis Sub casu). i. circa finē (extre
 mę hyemis. vere iā sereno Agni) sunt (tūc pingues & vina sunt
 tūc mollissima). i. minime austerā. & (lomni sunt tū). i. tūc (dul
 ces. & vmbre sunt tūc dēse i mōtib⁹ Cūcta agrestis pubes). i. ois
 turba rusticorū (adoret cererę tibi). i. p. tuo cōmodo (Cui). s. cere
 ri (tu dilue). i. liba (fauos cū lacte. et miti baccho). i. dulcivino (et
 foelix hostia eat ter circū nouas fruges. quā sc; hostiā (ois chor⁹)
 .i. cet⁹. s. comitef. & (loci ouātes). i. pre leticia vociferātes (comi

GEORGICORVM FOLIO XVII

tenē. & vocēt cererē clamore ī tecta Neq; quīsq; supponat falcē
 maturis arīstis. i. segeti (anq; ipse redimēt tpa). i. hīs tpa redimi
 ta (torta quercu). i. corona querna (det cereri incōpositos motus)
 id ē saltatōes rusticas (& dicat carmina). s. i. honorē cereris ¶ Sa Saturnus
 turnus ē summus planetarū q; dicitur frigidus. i. noxius. sicut in buco. fri / Cyllene
 gīdus anguis. ¶ Cyllene ē mons arcadię vbi natus fuit Mercurius ¶ Ouare
 Vn vocat ipse Cyllenius ¶ Ouare ē vociferare preleticia. vt gnei ¶ Ouare
 dos decimo. Quo nunc turnus ouat spolio &c.

Atq; hec vt certis possimus discere signis
 Aestusq; pluuiasq; & agētes frigora vētos
 Ipse pater statuit quid menstrua luna moueret
 Quo signo caderēt austri. quod sepe vidētes
 Agricolę propius stabulis armēta tenerent
 Continuo vētis surgētibus: aut freta ponti
 Incipiunt agitata tumescere. & aridus altis
 Montibus audiri fragor. aut resonantia longe
 Littora misceri & nemorū increbescere murmur.
 Iam sibi tum curuis male tēperat vnda carinis
 Quum medio celeres reuoluant ex equore mergi
 Clamorēq; ferunt ad littora: quūq; marinę
 In sicco ludunt fulicę. notasq; paludes
 Deserit atq; altam supra volat ardea nubē
 Sepe etiā stellas vento impēdente videbis
 Precipites cęlo labi. noctisq; p vmbas
 Flammarū longos a tergo albescere tractus.
 Sepe leuē paleam & frondes volitare caducas
 Aut summa nantes in aqua colludere plumas.
 ¶ Describit prognostica tēpestatū & primū vētorū ¶ Cōstructio
 (Atq; vt possimus discere certis signis. hec) scz (estus & pluuias
 & ventos agētes frigora. ipse pater). i. deus (statuit quid luna mē
 strua). i. q; singulis mensibus innouat (moueret) id est induceret
 (Quo signo austri caderēt). i. q; liter sciamus q; venti cessarent.
 (quod) scz signū (agricolę vidētes tenerent armenta ppius sta
 bulis). i. iuxta domū (Ventis surgentibus) qn venti stabūt (cōti
 nuo). i. mox (aut freta ponti). i. aquę maris (agitata). i. mota (in
 cipiūt tumescere. & aridus fragor). i. sonus qualis fit cum arida.

LIBER PRIMVS

ligna frāgunē. s. incipit (audiri in altis montib⁹. aut littora res
sonantia longe. incipiunt misceri) .i. pturbari (& murmur ne
morꝝ incipit increbescere). i. creber fieri (vnde male tempus sibi
iā tum) i. nō parcat (curuis carinis). i. nauibus (cū) .i. qñ (celeres
mergi) ille aues (reuolant ex medio equore ad littora. & ferunt)
id ē efferūt leuāt (clamorē. & cū marine fulicē) ille aues (ludunt
in sicco). i. in terra (Et cū ardea deserit paludes notas) .i. in quib⁹
bus versari solet (atq; uolat supra altā nubē Etiam videbis sepe
stellas labi). i. cadere (p̄cipites). i. deorsum (e coelo. vento ipendē
te) i. qñ vent⁹ impēdet. & videbis (longos tract⁹) .i. spacia (flā
marꝝ) .i. stellaz (albescere a tergo) .i. post casum (p̄ umbras nos
ctis) Et videbis (sepe leuē paleā. & frondes caducas) .i. q̄ cecide
runt ab arborib⁹ (volitare. Aut videbis plumas nantes in sum
ma aqua). i. in summitate aque (colludere) .i. moueri.

Mensiuus ¶ Mensiuus a mē. fit a mēsis. i. p̄tinēs ad mēsem. aut durās p̄ mē
sem. vel singulis mēsisibus ventēs. vt morbus mēstruus. sic men
Armētum. ¶ Armētum ē grex maiorꝝ aialitū In armentarius.
Armētari⁹ id ē pastor aut custos armētū. ¶ Mergus dicitur auis aq̄tica q̄ sepe
Mergus se mergit pascēdi causa. ¶ Fulica etiā ē auis aquatica & nigra.
Fulica ¶ Carina est idē quod nauis. sed pprie venter nauis
Carina:

At boreꝝ de parte trucidis cum fulminat. & cum
Euriꝝ zephyriꝝ tonat domus: omnia plenis
Rura natant fossis. atq; omnis nauita ponto
Humida vela legit. nūcꝝ imprudētibus imber
Offuit. aut illum surgentem vallibus imis
Aereꝝ fugiere grues. aut bucula cœlum
Suspiciēs patulis captauit naribus auras
Aut arguta lacus circū volitauit hirundo
Et veterē in limo ranꝝ cecinere querēlam.
Sepius & tectis penetralibus extulit oua
Angustum formica terens iter. & bibit ingens
Arcus. & e pastu decedēs agmine magno
Coruorꝝ increpuit densis exercitus alis.
Iam varias pelagi volucres & quꝝ asia circum
Dulcibus in stagnis rimantur prata caystri
Certatim largos humeris infundere rores
Nūc caput obiectare fretis. nūc currere in vndas

GEORGICORVM FO. XVIII

Et studio incassum videas gestire lauandi.
 Tum cornix plena pluuiã vocat improba voce
 Et sola in sicca secum spaciatur harena.
 Nec nocturna quidẽ carpẽtes pensa puellę
 Nesciuere hyemẽ: testa cum ardẽte viderent
 Scintillare oleum & putres cõcrescere fungos

¶ Nũc ponit prognostica pluuię ¶ Cõstructio (At). i. s. (cũ fuls
 minat). i. vëtus flat (de pte trucis boreę. & cũ domus euri tonat
 & cũ dom^o zephyri tonat). i. qñ sif flant diuersi vëti (oĩa rura na
 tant tũc plenis fossis). i. magna pluuiã tũc orit (Atq; ois nauis
 ta). i. nauta (legit). i. colligit vel cõplicat (ponto). i. in mari (hus
 mida vela. imber). i. pluuiã (nũc; offuit). i. nocuit (iprudenti/
 bus). i. nescientib⁹. q. d. sp an sciri p̄t (Aut grues aeree). i. in aere
 volãtes (fugiere). i. fugierũt (imis vallib⁹) scz ex (illũ) scz ventum
 (surgentẽ). i. incipientẽ (Aut bucula). i. vacca (suspiciẽs cœlum.
 captauit auras). i. aerẽ (patulis narib⁹ Aut hirũdo arguta). i. gar
 rula (volitauit circũ lac⁹). i. stagna (Et ranę cecinere veterẽ q̄relã
 in limo. & formica terens angustũ iter sępi⁹ extulit). i. exportas
 uit (oua sua penetralib⁹ tectis). i. ex secretis cauernis (Et ingẽs ar
 cus). i. iris (bibit). i. attrahit aquas (& exercit⁹). i. multitudo (cor
 uorũ decedens epastu. magno agmine). i. impetu (in crepuit). i.
 sonitũ fecit (densis alis Videas iã). i. tunc (varias volucres pelã
 gi. & q̄ scz volucres (rimant). i. q̄runt cibũ (in dulcibus stagnis
 caystri) illius fluuij (circũ asia prata). i. sic dicta (videas inquã. in
 fundere humeris largos rores). i. aquas (certatim). i. diligenter.
 (Et videas eas. nũc obiectare caput fretis. nũc currere in vndas
 & gestire). i. moueri aut gest⁹ facere (incassum). i. frustra (studio)
 id ẽ causa (lauãdi Improba cornix vocat tunc pluuiã plena vo
 ce. & cornix spaciãt sola secũ in sicca harena. & obiectat). i. op
 ponit (caput q̄rulum). i. garrulũ (venientibus vndis). i. pluuijs
 (Nec). i. nõ (puellę carpentes nocturna pensa). i. noctu nentes.
 (nõ nesciuere). i. bene nouerunt (hyemem). i. tẽpestatẽ futuram.
 (cum viderent oleum scintillare). i. scintillas emittere (ardente
 testa) id est in lucerna (& putres fungos) id est sifitudines fungo
 rum (crescere) scz in testis. ¶ Eurus est ventus orientalis
 ¶ Zephyrus est ventus occidentalis. boreas septẽtrionalis
 ¶ Trux est nomen adiectiuũ idem quod crudelis. Inde truculẽ
 tus idem significans. ¶ Bucula est parua bos a greco nomin
 bus. sed buccula parua bacca.
 ¶ Penetral vel penetrale est secretus & intimus locus.

Eurus
 Zephyr⁹ bore
 as. Trux tru
 culẽtus Bucu
 la. buccula
 Penetral.

LIBER PRIMVS

Asia
Cayster.
Fungus

¶ Asia ē hic nomē paludis. nā qñ regionē ēt p̄ma syl̄la corripit
 ¶ Cayster ē fluui⁹ in asiē regione ¶ Fungus eyn svam.
 Nec minus ex imbri soles & aperta serena
 Prospicere & certis poteris cognoscere signis
 Nam neq; tum stellis acies obtusa uidetur
 Nec fratris radijs obnoxia surgere luna.
 Tenuia nec lanę p̄ coelum vellera ferri:
 Non tepidum ad solem pennas in littore p̄dunt
 Dilectę thetidi halcyones. non ore solutos.
 Immundi meminere sues iactare maniplos
 At nebule magis ima petunt cāpoq; recumbunt
 Solis & occasum seruans de culmine summo
 Nequicq; seros exercet noctua cantus.
 Apparet liquido sublimis in aere nysus
 Et pro purpureo p̄enas dat scilla capillo
 Quacūq; illa leuem fugiēs secat ethera pennis
 Ecce inimicus atrox magno stridore p̄ auras
 Insequitur nysus. qua se fert nysus ad auras
 Illa leuem fugiens raptim secat ethera pennis
 Tum liquidas corui presso ter gutture voces
 Ant quater ingeminant. & sepe cubilibus altis
 Nescio qua preter solitum dulcedine leti
 Inter se folijs strepitant. iuuat imbribus actis
 Progeniē paruam dulcesq; reuisere nidos.
 Haud equidem credo quia sit diuinitus illis
 Ingenium: aut rer; fato prudētia maior.
 Verum vbi tēpestas & coeli mobilis humor
 Mutauere vias: & iuppiter humidus austris
 Densat erant q̄ rara modo. & q̄ densa relaxat:
 Vertuntur species animor;. & pectora motus
 Nunc alios. alios dum nubila ventus agebat
 Concipiunt. hinc ille auium concētus in agris
 Et letę pecudes & ouantes gutture corui

GEORGICORVM FOLIO XIX

¶ Nunc docet poeta quō etiā tēpestuoso aere cognoscit futura
 serenitas ¶ Cōstr. (Poteris p̄spicere nō min⁹). i. etiā (soles). i. cla/
 ros dies (& apta serena). i. serenitates (ex libri). i. tempestate (& co
 gnoscere) sc̄; ista (certis signis Nā neq̄ obtusa acies). i. obscurus
 fulgor (videf stellis tū). i. tūc (nec luna obnoxia). i. subdita (radi
 is fratris). i. sol⁹ (videf surgere) s̄ obtusa (Nec tenuia vellera lanq̄
 id ē flocci (vident ferri p̄ cœlū). i. volare in aere (Halcyones) ille
 aues (dilectę thetidi). i. deę maris (nō pādūt pēnas). i. alas (in litto
 re ad tepidū solē. & imūdi sues nō meminere iactare maniplos
 soluto ore suo. Ar. i. s̄; (nebule petūt magis ima). i. inferiora lo
 ca (& recūbūt cāpo). i. descēdūt sup̄ terrā (& noctua) illa auis (ser
 uans). i. custodiēs (occafuz solis de summo culmie. nequitq̄). i.
 nō (exercet seros). i. nocturnos (cantus Nisus) illa auis (apparet
 sublimis in ligdo aere Et scylla) illa auicula (dat penas). i. luit pe
 nas (p̄ purpureo capillo) sc̄; quē abstulit patri suo (Quacūq̄). i.
 p̄ quēcūq̄ locū (illa) sc̄; scylla (fugiēs). i. nysus (secat pēnis). i. alis
 (leuē ethera). i. volat (Ecce nysus atrox inimic⁹ insequit). i. p̄legit
 eā (p̄ auras magno furidore. & q̄). i. p̄ quāviā (nysus fert se ad au
 ras). i. volat (illa) scilla. fugiēs (secat raptim). i. velociter. pēnis le
 uem ethera (Corui ingemināt tū ligdas voces). i. sepius vocife
 rant (guttare presso. ter aut q̄ter. & corui leti nescio q̄ dulcedie)
 id ē voluptate (p̄ter solitū) i. plus q̄ solēt (altis cubilib⁹). i. in ni
 dis (strepitāt). i. strepitū faciūt (inter se. folijs). i. in frondibus (sus
 uat). i. delectat eos (reuisere). i. visitare (paruā p̄geniē). i. pullos
 suos (& dulces nidos Equidē hanc credo q̄ ingeniū sit illis) sc̄;
 coruis (diuinit⁹). i. a deo (aut q̄ prudētia). i. puidētia sic illis (ma
 ior fato rerū). i. q̄ exigit natura brutorū (Verū). i. sed (vbi) id est
 postq̄ (tēpestas & mobilis humor cœli). i. pluuia (mutauere vi
 as). i. abierūt (& humid⁹ iuppiter). i. aer (densat). i. densa facit (ea
 q̄ erāt mō rara). i. nō densa (& relaxat). i. rara facit (q̄ erāt densa.
 Spēs). i. q̄litates (aiō & vertunt). i. mutant aialib⁹ (& pectora) sc̄;
 eorū (p̄cipiūt nūc alios mot⁹) & p̄cipiebāt alios mot⁹ (dū vent⁹
 agebat). i. faciebat (nubila). i. tēpestates (ille p̄cent⁹ auitū in agris)
 s̄ ē (hinc. & pecudes) sunt letę (& corui ouātes gutture). i. vocife
 rātes. ¶ Soles & solib⁹ in nūero pl̄ sepe legiūt p̄ dieb⁹ vel calori
 bus aut radijs solis. Vñ in buco. Sepe ego lōgos. Cātādo memi
 ni pueḡ me p̄dere soles. i. dies. ¶ Obnoxio. i. obligat⁹ ¶ Halcyo
 nes sunt auiculę marine q̄ pariūt in medio hyemis. q̄ tpe mare
 p̄. xiiij dies ē tranquillū. Iō dicunt dilectę thetidi. i. a thetide dea
 maris. Et ut ait Serui⁹. dicit hic & hęc halcyon onis p̄ aue ¶ No
 ctua ē auis nocturna minor bubone ¶ Nisus fuit rex megarēsis
 q̄ habuit filiā noie Scyllā. de qb⁹ ē fabula tal Cū Minos rex cre
 Nisus.

Soles solib⁹
 Obnoxio
 Halcyones
 Noctua
 Nisus.

LIBER PRIMVS

tēlis obsideret megarēses scylla illū amare cepit, quē vt sibi amato-
 re faceret, purpureū capillū, in q̄ regnū fatale habebat. absce-
 dit patri, & ad minoꝝ fugit, s; tñ ab illo p̄tēpta cū se submerge-
 re vellet, mutata ē in auiculā, pater ei⁹ nysus fact⁹ ē auis, & ip̄
 ob p̄ditōꝝ p̄segr̄ filiā Est em̄ nysus auis rapax, teu. eyn sparuer

Si vero solem ad rapidum lunasq; sequentes
 Ordine respicies: nunq; te craftina fallat
 Hora, neq; insidijs noctis capiere sereng,
 Luna reuertentes cum primum colliget ignes
 Si nigrum obscuro comprehenderit aera cornu
 Maximus agricolis pelagoq; parabitur imber
 At si virgineum suffuderit ore ruborem
 Ventus erit, vento semp̄ rubet aurea phebe,
 Sin ortu quarto: nāq; is certissimus auctor:
 Pura neq; obtusis p̄ coelum cornibus ibit:
 Totus & ille dies & qui nascetur ab illo
 Exactum ad mensem pluuia ventisq; carebūt
 Votaq; seruati soluent in littore nautę

¶ Nūc ponit prognostica, magis fida & subtiliora q̄ colligunt̄
 ex sole & luna, & primo de luna ¶ Cōstrue (Si vero respicies ad
 solē rapidū), i. velocē, & (ad lunas sequētes, ordine), i. p̄ ordinē,
 (craftina hora), i. futurę t̄ps (nūq; fallat te, neq; capiere), i. decipi
 eris (insidijs sereng noctis, cū primū luna colligit ignes reuertēs
 tes), i. qñ primū recipit lumē a sole vel qñ noua ē (si) ip̄a tūc (cō-
 p̄derit nigrū aera obscuro cornu) quia tūc ē cornicularis (ma-
 xim⁹ imber parabit agricol⁹ & pelago, At si luna suffuderit ore)
 id ē aspectu suo (ruborē virgineū), i. familiarē virginib⁹, tūc vē-
 tus erit, aurea phebe), i. pulchra luna (rubes sp̄ vēto), i. p̄pter vē-
 tū (Sin), i. s; si luna (pura, neq; ibit p̄ coelū obtusis cornib⁹, q̄rto
 ortu), i. q̄rto die ab ortu (nāq; is), i. q̄rto ort⁹ (ē certissim⁹ auctor)
 ē parēthesis (& ille tot⁹ dies & q) dies (nascēt ab illo), i. post illū
 (vsq; ad mēsem exactū), i. finitū (carebūt pluuia vētisq;, & nau-
 tę seruati), i. salui reuersi (soluēt in littore vota), i. ea q̄ vouerant
 in mari (Glaucōq; & panopeq; & c) illis dijs marinis. ¶ Progno-
 stica lunę breuiter hoc versu habent, Pallida luna pluit, rubicū-
 da flat, alba serenat. ¶ Glauc⁹ ē fabulosus deus maris, de q̄ Oui

Glaucus.

GEORGICORVM FO. XX

dius, xiiij. metamorpho. ¶ Panopæa dr nymp̄ha q̄dā marina
 ¶ Melicerta fuit filius athlamantis regis thebag. qui melicerta Panopæa
 submersus factus est marinus deus alio noīe Palemon. Vocat̄ Melicerta
 aut̄ inous a noīe matris q̄ dicebat̄ ino.

Sol quoq; & exoriens & cum se condet in vndas
 Signa dabit, solem certissima signa sequentur

Et que mane refert & quæ surgentibus astris *Constantia*
 Ille vbi nascentē maculis variauerit ortum *et sol*

Conditus in nubem, medioq; reluderit orbe

Suspecti tibi sint imbres, nanq; vrget ab alto

Arboribusq; satiscq; notus pecoricq; sinister

Aut vbi sub lucem densa inter nubila sese

Diuerſi rumpent radij, aut vbi pallida surget

Tithoni croceum linquens aurora cubile

Heu male tum mites defendet pampinus vuas

Tum multa in tectis crepitās salit horrida grando

Hoc etiam emenso cum iam decedet olympo

Profuerit meminisse magis, nam sepe videmus

Ipsius in vultu varios errare colores

Ceruleus pluuiam denunciat, igneos euros,

Sin macule incipient rutilo immulcerier igni;

Omnia tum pariter vento nimbilq; videbis

Feruerē, non illa quisq; me nocte per altum

Ire, neq; a terra moneat conuellere funem,

At si cum referetq; diem condetq; relatum

Lucidus orbis erit: frustra terreberē nimbis

Et claro siluas cernēs aquilone moueri

¶ Hic ponunt̄ prognostica sol. i. signa qb̄ sciam⁹ ex sole vtrq; fur-
 tura sit serenitas an tēpestas ¶ Cōstr. (Sol. q̄q;). i. etiā (& exoriēs).
 id ē cū oriē mane (& cū se p̄det in vndas). i. qñ occidet vesperi.
 (dabit̄ signa) s̄ futuroꝝ (certissima signa sequent̄ solē). i. certissi-
 ma sunt signa solis (& q̄). i. signa (sol refert). i. affert (mane) & q̄ si-
 gna refert (astris surgētib⁹). i. vesperi (vbi). i. qñ (ille) sol (varias-
 uerit nascentē ortū suū macul. p̄dit⁹). i. abscondit⁹ (in nubē, & vbi)

ipse sol refugerit in medio orbe, i. latuerit in circulo (ibres sint tibi suspecti) i. timeas pluuias (nāq; not⁹) ille uent⁹ (sinister) i. noxi⁹ (arborib⁹ & fatis), i. seminib⁹ (& pecori), i. pecorib⁹ (vrget ab alto), i. minat descēsum (Aut vbi), i. qñ (diuersi radij) scz solis. (rūpent sese. inter dēsa nubila) nubes (sub lucē), i. añ lucem (Aut vbi aurora liquēs croceū cubile tithoni surget pallida. pāpin⁹ male defendet tum mites vuas. horrida grādo salit tum multa crepitās), i. sonās (in tectis. Profuerit), i. vtile fuerit (etiā magis meminisse hoc. cū sol decedet iā menso), i. trāsito (olympo) id ē celo (Nā videmus sepe varios colores errare in vultu ipius) scz solis (Cerule⁹), i. griseus color (denūciat pluuiā. igne⁹), i. rube⁹ color denūciat (euos), i. ventos (Sin), i. s; (si macule), i. nigredi/nes (incipiēt imiscerier), i. imisceri (rutilo igni) id ē rubro colori (tum videbis oia), i. loca (feruere), i. abūdare (veto nimbisq;), i. pluuijs (Nō quisq;), i. nemo (moneat me ire p altū), i. mare (illa nocte. neq; puellere funē a terra), i. nauigare (Ar), i. s; (si orbis solis erit lucid⁹ cū ipse sol referet diē), i. mane (& cū pder), i. absconder (diē relatū), i. reportatū (frustra terrebere nibis), i. nimbis non erūt (Et cernes siluas moueri claro aglone), i. vento serenifico,

Not⁹ Noth⁹
Nubilus
Nubilare
Pāpinus
Pāpinare.
Tithonus
Croceus.
Cerule⁹ cerul⁹
Immiscerier

¶ Not⁹ ē vent⁹ austral. a grēco noie notys qd ē humor. ¶ Noth⁹ vero p th scriptū scat illegittimū vel spurū. ¶ Nubil⁹ a um, i. obscur⁹. s; in neutro gñe ponit substātiue p nubib⁹. In nubila re obscurare. ¶ Pāpin⁹ dr foliū vitis. In pāpine⁹ a um, & pāpis nare. i. pāpinos a vite tollere vt vūe maturescāt Columella. Vi neā vere q; putare tā pāpinare vtile ē. ¶ Tithon⁹ fuit rex in oriente q; fingit marit⁹ aurorē. ¶ Croceus a um, i. ruber glaucus q; si de croco. ¶ Cerule⁹ v; cerul⁹ a um. teuto. grau. sicut color maris aut nubū. ¶ Immiscerier p imisceri ē paragoge figura Deniq; quid vesper serus vehat. vnde serenas Ventus agat nubes. quid cogitet humid⁹ auster Sol tibi signa dabit; solem quis dicere falsum Audeat; ille etiam cecos instare tumultus Sepe monet. fraudēq; & operta tumescere bella Ille etiā extincto miseratus cēlare romam Cum caput obscura nitidum ferrugine textit Impiacq; eternam timuerūt secula noctem. Tempore quāq; illo tellus quoq; & equora pōti Obsceniq; canes importuneq; volucres Signa dabāt; quotiens cyclopū efferuere in agro

GEORGICORVM FO. XXI

Vidimus vndantē ruptis fornacibus etnam
 Flammarumq; globos liquefactaq; voluere saxa
 Armorū sonitū toto germania cœlo
 Audijt. insolitis tremuerunt motibus alpes
 Vox quoq; per lucos vulgo exaudita silentes
 Ingens. & simulacra modis pallentia miris
 Vīsa sub obscurū noctis. pecudesq; loquute
 Infandū. sistunt amnes terręq; dehiscunt
 Et mœstū illachrimat tēplis ebur. æracq; sudant
 Proluit insano contorquens vortice siluas
 Fluuiorum rex eridanus. camposq; per omnes
 Cūm stabulis armenta tulit. nec tēpore eodem
 Tristibus aut extis fibrę apparere minaces
 Aut puteis manare cruor cessauit. & alte
 Per noctem resonare lupis vlulantibus vrbes
 Non alias cœlo ceciderunt plura sereno
 Fulgura. nec diri totiens arserē cometæ

¶ Hic poeta ꝑcludens materiā de sole. pulcre deflet mortē Iulij
 cesaris qui occisus fuit in senatu. q̄ tpe fuit magna eclipsis solis
 Illud at̄ scribit in grām Augusti q̄ fuit filiꝰ Iulij adoptiuus Vñ
 & plura ꝑtēta scribit q̄ ꝑtigerūt lōge añ mortē Iulij ¶ Cōstrue
 (Deniq; .i. etiā sol dabit signa. qd serꝰ vespꝰ) .i. stella vespertina.
 (vehat) .i. afferat (vñ) .i. de q̄ pte (ventꝰ agat) .i. ducat (serenas nuꝰ
 bes. qd humidꝰ auster ille ventꝰ (cogitet) .i. facturꝰ ē (Quis aude
 at dicere solē) sꝰ eē (falsum) .i. deceptorē (Ille) scz sol (monet etiā) sꝰ
 pe cecos tumultus) .i. latētes insidias. & (fraudē instare. & optā
 bella) .i. secreta (tumescere) .i. oriri (Ille) scz sol (etiā miseratꝰ ē) ros
 mā. cesare exticto) .i. occiso (Cū) .i. qñ (sol texit nitidū caput ob
 scura ferrugine) .i. nigro colore. & (ipia sæcula tūmuerūt) eternā
 noctē) .i. solē nō rediturꝰ (Quāq; telꝰ & equora pōti. & obsceni
 canes & volucres. dabāt q̄q; .i. etiā (signa) .i. futuri mali illo tpe
 (Quoties vidimꝰ etnā) illū montē sicilię (vndantē) .i. flāmas euo
 mentē (fornacibꝰ) .i. cauernis eius (ruptis efferuere) .i. fluere in
 agros cyclopū. & vidimꝰ etnā (voluere) .i. eijcere (globos flāma
 rū & saxa liq̄factā) .i. pusta (Germania audijt toto cœlo sonitū ar
 morū. Ingens vox ē q̄q; exaudita) .i. foris audita (ꝑ lucos) .i. sil
 uas sacras (silētes) .i. vbi silētū solet eē (vulgo) .i. a mltꝰ (Et simur

lachra). i. phātaſmata (viſa ſunt pallētia miris modis ſub obſcuro noctis). i. circa obſcuritatē noctis. Et (pecudes ſunt locute inſandū). i. res inſandas & malas (Amnes). i. fluuij (ſiſtūt). i. ſtant. (terre dehīſcūt). i. apte ſunt Nā pñs ponit p pterito. & (ebur). i. imago hoīs ex ebore (illachrymat). i. valde flet (mceſtū). i. mceſte. nomē p aduerbio (& era). i. ſtatue erec (ſudāt Eridan⁹). i. padus (rex fluuiorū pluit). i. excreuit aut diluuiū fecit (torquēs). id ē euerēs (ſiluas inſano vortice). i. nimis fluctib⁹ (Et tulit). i. abſtulit (armēa). i. pecora (cū ſtabul. p oēs cāpos Nec). i. nō (minaces ſibrē nō ceſſauerūt apparere in triſtib⁹ extis eodē tpe. aut cruor nō ceſſauit manare in puteis. Et altē vrbes). i. in mōtib⁹ ſitē. nō ceſſauerūt reſonare p noctē (lupis vlulantib⁹ Plura fulgura nō cecidere alias). i. alio tpe (ſereno coelo. nec diri comete) id ē crinite ſtelle (arſere). i. arſerūt (totiēs) ſc3 alias. ¶ Vesp ē ſtella veſpertina q & veſperugo dī & heſper⁹ Et ē veſp gñis maſculini vt hic p3. ſerus veſp ſiſt libro tercio. frigid⁹ veſp Itē Stati⁹. veſp opac⁹ Igit̄ errauit Alex. ¶ Ferrugo ē color purpureus ad nigrū tendēs. ¶ Cyclopes dicunt̄ fuiſſe gigātes i ſicilia iuxta etnā. & p ducit o. ¶ Aetna ē mons i ſicilia ſp ardēs. ſ3 nūc plus nūc mi/nus ¶ Eridan⁹ ē magn⁹ fluui⁹ lombardię q & padus vocatur. ¶ Exta ſunt in teſtina ſuperiora vt pulmo. cor. iecur. & Iyen. Ex his ſolebāt gētiles futura p̄icere. Cometes vel cometa grēcū nomē eſt qd latine ſonat crinitus Eſtq3 generis maſculini.

Vesper

Ferrugo.

Cyclopes

Aetna.

Eridanus

Exta

Cometa.

Ergo inter ſeſe paribus concurrere telis
 Rhomanas acies iterum videre philippi
 Nec fuit indignū ſuperis his ſanguine noſtro
 Emathiam & latos gmi pingueſcere campos.
 Scilicet & tempus veniet quum finibus illis
 Agricola incuruo terram molitus aratro
 Exeſa inueniet ſcabra rubigine pila
 Aut grauib⁹ raſtris galeas pulſabit inanes
 Grandiaq3 effoſſis mirabitur oſſa ſepulchris
 Dñi patrij indigetes & romule veſtaq3 mater
 Quæ tuſcū tyberim & romana palatia ſeruas
 Hunc ſaltem euerſo iuuenē ſuccurrere ſæclo
 Ne phibete. ſatis iam pridē ſanguine noſtro.
 Laumedontē aluimus periuria troye.

GEORGICORVM FO. XXII

Iam pridem nobis coeli te regia caesar
 Inuidet. atq; hominū querit curare triūphos.
 Quippe vbi fas vsum atq; nefas. tot bella p orbē
 Tam multae scelerū facies. nō vllus aratro
 Dignus honos. squalēt abductis arua colonis
 Et curū rigidū falces cōstantur in ensem
 Hinc mouet euphrates. illinc germania bellum
 Vicinae ruptis inter se legibus vrbes
 Arma ferūt. seuit toto mars impius orbe
 Ut cum carceribus sese effudere quadrigae
 Addūt se in spacia: & frustra retinacula tendens.
 Fertur equis auriga. neq; audit currus habenas.

¶ De bellis ciuilibus & nimia hoim malicia ¶ Consiue (Ergo philippi viderūt romanas acies iterū). i. scdo (concurrere inter se). i. preliari (paribus telis). i. pilis (Nec fuit iudignū superis). i. superi dignū putauerūt (emathiam). i. thessaliā (& latos cāpos emi) illius mōtis (pinguefcere bis sanguine nostro). i. romano. (Scz). i. certe (tempus veniet cū agricola molitus terrā). i. colens (incuruo aratro. illis finibus). i. ibi (inueniet pila). i. tela (exesa) id ē corrupta (scabra rubigine. Aut pullabit). i. feriet (grauibus rasris. galeas inanes). i. cōcauas. & (ipē mirabitur grādīa ossa) scz hoim (sepulchris effossis). i. euersis O (indigetes dñ patrij). i. patrie. & (o romule. & o mater vesta que seruas tyberim tuscū) id ē fluuiū tuschie & seruas (romana palacia Ne phibete saltez hunc iuuenem) scz Augustū (succurrere saeculo euerso). i. repare statū mūdi (Nos luimus). i. soluimus (satis iam pridem piuria troyae laumedontē). i. quā laumedon rexerat O (caesar) scz Auguste (regia coeli inuidet te nobis) i. non p̄t pati q̄ te habemus principē. & (regia coeli queritur). i. indignat (te curare). i. regere. triūphos hominū (Quippe). i. certe (vbi) id ē apud quos hoies (fas ē versum atq; nefas est versum). i. fas dr nefas. & nefas dicūt (fas tot bella). f. sunt (p orbem. & tā multae sunt facies). i. modj. (scelerū. nō vllus dign⁹ honos ē aratro Arua squalēt) i. inculta sunt (colonis abductis) scz ad bella. & curū falces cōstant in rigidū ensem (Euphrates) popul⁹ oriētalīs (mouet bellū hinc) id ē ab hac pte (germania mouet bellū illinc). i. ab illa pte (Vicinae vrbes ferūt arma inter se legib⁹ ruptis. Impi⁹ mars). i. bellū faciēns hoies ipios (seuit). i. crudelitē agit in toto orbe (Vt). i. sicut

LIBER SECUNDVS

Philippi
Philippēses
Aemathia
Aemus.
Pilum
Indigetes,
Vesta
Laumedon

Euphrates

(cū quadrige) .i. equi ad currū (effudere se carcerib⁹) .i. vi exierūt claustris suis (addūt se in spacia) .i. paulatim eorū cursus auget & (auriga frustra rēdēs) .i. retinēs (retinacula) .i. lora (feri equis) id ē arbitrio eq̄g (& curr⁹ nō audit habenas) .i. equi nō obedūt aurigae. ¶ Philippī orū ē ciuitas thessalię ppe quā primo lul⁹ cesar & Pōpei⁹. postea August⁹ & brutus cū cassio dimica uerūt. hinc dicunt philippēses qbus scribit ap̄s Paul⁹ ¶ Aemathia ē regio grecię. alio noie thessalia. ¶ Aemus ē mons thessalię vel thracię ¶ Pilū ē telū longū v̄l hasta. & pprie pila sunt romanorū ¶ Indigetes pprie vocant̄ dñi facti ex hoibus. q̄si in dñs agētes. v̄l indigētes dicunt̄ beati q̄si nulli⁹ egētes ¶ Vesta dīcebat̄ a gētilibus dea virginitatis ¶ Laumedon fuit rex troiæ pater Priami. de q̄ fabulant̄. q̄ Apollinē & Neptunū induxit vt sibi facerēt muros troyanos. qbus pfectis negauit eis pecunia; quā sub iureiurādo illis pmiserat. q̄re illi irati sp̄ infesti fuerūt troyanis. & romani sunt troyani. ¶ Euphrates ē magn⁹ fluui⁹ orientis p armeniā & babiloniā tendēs in rubrū mare.

P. Virgilij Maronis Georgicorū

Liber secundus incipit

Hactenus aruorū cultus : & sydera coeli
Nūc te bacche canā. nec nō siluestria tecū
Virgulta. & plem tarde crescentis oliuæ.
Huc pater o leneg. tuis. hic omnia plena
Muneribus. tibi pampineo grauidus autumnō.
Floret ager. spumat plenis vindemia labris.
Huc pater o leneg veni. nudataq; musto
Tinge nouo mecū direptis crura cothurnis
¶ In hoc sc̄do libro poeta scribit de cultura arborū s; maxie de vitib⁹ In trib⁹ primis v̄sib⁹ pponit. in quinq; sequētib⁹ inuocat ¶ Cōstruōtio (Cecini hacten⁹) .i. hucusq; (cult⁹ aruorū & sydera coeli O bacche nūc canā te. nec nō) .i. & (canā tecū siluestria virgulta) .i. arbores steriles qbus alligat̄ vitis. & (canā plem) .i. plantā (oliuæ crescēt̄ tarde. O pater leneg) .i. o bacche (huc) s; veni (Oia sunt hic plena tuis munerib⁹) .i. vitib⁹. q̄si dīceret scribā de vitib⁹ q̄z auctor tu dīceris (Ager grauid⁹ pampineo autumnō) .i. vitib⁹ (floret tibi) .i. ad honorē tuū (Vindemia spumat) s; tibi (plenis labris) .i. vasis (O pater leneg veni huc. & tinge nudata crura nouo musto) .i. vino (cothurnis) .i. calceamēt̄ (direptis)